

บันทึกข้อความ

ส่วนฝึกอบรม
 วันที่ 16.10
 วันที่ ๑๕ ต.ค. ๒๕๖๕
 เวลา 11.43 น.
 สำนักบริหารกลาง
 เลขที่รับ 12923
 วันที่รับ ๑๐ ต.ค. ๒๕๖๕

ส่วนราชการ กลุ่มนิติการ ฝ่ายบริหารทั่วไป โทร. ๐ ๒๕๖๑ ๔๒๙๒ ต่อ ๕๖๖๘

ที่ ทส ๑๖๐๙.๑/๐๕๖๕

วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๕

เรื่อง แบบรายงานสรุปผลการรับเข้ารับการฝึกอบรม หลักสูตรกฎหมายปกครองเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง และอนุญาโตตุลาการในสัญญาทางปกครอง
 เรียน ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

กลุ่มนิติการ ขอส่งสำเนาหนังสือฝ่ายกฎหมายและนิติกรรมสัญญา กลุ่มนิติการ ด่วนที่สุด ที่ ทส ๑๖๐๙.๒/๔๙๓ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๕ เรื่อง แบบรายงานสรุปผลการรับเข้ารับการฝึกอบรม หลักสูตรกฎหมายปกครองเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง ระหว่างวันที่ ๗ - ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ของข้าราชการ รายนางสาววีรณัฐา กุสิน้อยปริตร ตำแหน่งนิติการปฏิบัติการ มาให้ส่วนฝึกอบรม และสำเนาประกาศนียบัตร เพื่อบันทึกทะเบียนประวัติข้าราชการ (ก.พ. ๗) ให้ส่วนการเจ้าหน้าที่เพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

(นายวิจารณ์ เสนสกุล)
 ทำหน้าที่ผู้อำนวยการกลุ่มนิติการ

- ส่ง ส่วนการเจ้าหน้าที่
- ส่ง ส่วนฝึกอบรม

(นายบรรณรักษ์ เสริมทอง)
 ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

๑๑ ต.ค. ๒๕๖๕

ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร

อ.ณินทพร

(นายดิเรก กิตติมนตรี)
 ผู้อำนวยการส่วนฝึกอบรม

"No Gift Policy ทส.โปร่งใสและเป็นธรรม"

คุณดิเรก อ.ณินทพร

15/08/65

แบบรายงานสรุปผลการเข้ารับการฝึกอบรม

เรียน ผู้อำนวยการกลุ่มนิติการ

กรมป่าไม้ ได้มีหนังสือ ที่ ทส...ทส.๑๒๐๙.๒/๘๙๒ ลงวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕ เรื่อง ขออนุมัติเข้ารับการอบรมหลักสูตรกฎหมายปกครอง...อนุมัติให้ นางสาววิรัชัญญา กุสีน้อยปริตร ตำแหน่ง นิติกรปฏิบัติการ ส่วน กฎหมายและนิติกรรมสัญญา สังกัด กลุ่มนิติการ พร้อมด้วย...ตำแหน่ง...เข้ารับการฝึกอบรม หลักสูตร...โครงการอบรมหลักสูตรกฎหมายปกครองระยะสั้น หลักสูตรกฎหมายปกครองเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง และ อนุญาโตตุลาการในสัญญาทางปกครอง จัดโดย...มูลนิธิวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครอง...ระหว่าง วันที่ วันพฤหัสบดีที่ ๗ - วันศุกร์ที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ณ โรงแรมริชมอนด์ ถนนรัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี...รวมเป็นเวลา ๒ วัน โดยใช้งบประมาณจากแผนงาน งบประมาณและแผนงานพื้นฐาน ด้านการสร้างเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผลผลิตที่ป่าไม้ได้รับการบริหารจัดการ กิจกรรมหลัก บริหารจัดการงานป่าไม้ กิจกรรมบริหารจัดการงานนิติการ เป็นจำนวน ๒,๒๐๐ บาท (...หกพันสองร้อยบาทถ้วน...)

บัดนี้ การฝึกอบรมหลักสูตรดังกล่าวได้เสร็จสิ้นลงแล้ว ข้าพเจ้าขอรายงานผลการฝึกอบรม ดังนี้

๑. การฝึกอบรม ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจเกี่ยวกับ ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมายปกครอง ในส่วนที่เกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง ได้แก่ ข้อความคิดและความหมายของสัญญาทางปกครอง การใช้สัญญาทางปกครองเป็นเครื่องมือทางกฎหมายในการดำเนินงานของรัฐ ลักษณะและการเกิดขึ้นของสัญญาทางปกครอง ผลของการเป็นสัญญาทางปกครอง ความแตกต่างระหว่างสัญญาทางปกครองและสัญญาทางแพ่ง หน้าที่และอำนาจของฝ่ายปกครองในการบริหารสัญญาทางปกครองมีผลใช้บังคับ การสิ้นสุดของสัญญาทางปกครองและการบังคับตามสัญญาทางปกครองภายหลังจากสัญญาทางปกครองสิ้นสุดลง และอนุญาโตตุลาการในสัญญาทางปกครอง ได้แก่ สาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ อำนาจหน้าที่ของอนุญาโตตุลาการ ขั้นตอนการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการ คำพิพากษาเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง รวมทั้งลักษณะของคดีพิพาททางปกครองเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองและสัญญาที่เกี่ยวข้องกับสัญญาทางปกครอง เช่น สัญญาค้ำประกัน การรับสภาพหนี้ สัญญาประนอมความ สัญญาโอนสิทธิเรียกร้อง การแปลงหนี้ใหม่ ฯลฯ สาเหตุของการเกิดข้อพิพาทคดีปกครองในสัญญาทางปกครอง การฟ้องคดีในคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง และสัญญาที่เกี่ยวข้องกับสัญญาทางปกครอง และบรรทัดฐานที่เป็นหลักปฏิบัติราชการจากคดีปกครองรวมทั้งการใช้กฎหมายปกครองในการปฏิบัติงาน

๒. เนื้อหาและหัวข้อการฝึกอบรม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๒.๑ ในการอบรมหลักสูตรกฎหมายปกครองเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองและอนุญาโตตุลาการ ในสัญญาทางปกครองประจำวัน ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๕ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ได้รับเกียรติบรรยายโดย ท่านวิทยากร ดร. ฤทัย หงส์สิริ ตุลาการศาลปกครองสูงสุด ในหัวข้อสัญญาทางปกครอง มีสาระสำคัญสรุปได้ดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ แนวคิดเรื่องสัญญาทางปกครองในประเทศไทยในระยะแรกนั้น สัญญาทางปกครองไม่เคยปรากฏนิยามความหมายไว้ว่า สัญญาทางปกครองจะต้องเป็นสัญญาที่มีลักษณะอย่างไร ทำให้การตีความว่าสัญญาใดเป็นสัญญาทางปกครองขาดความชัดเจน โดยส่วนใหญ่สัญญาทางปกครองจะปรากฏในรูปแบบของการกำหนดไว้ในกฎหมายพิเศษที่กำหนดให้สัญญาดังกล่าวมีลักษณะข้อตกลงที่พิเศษเพื่อให้มีลักษณะการบังคับใช้นอกเหนือจากหลักกฎหมายทั่วไป เช่น พระราชบัญญัติทางหลวงที่ได้รับสัมปทาน พุทธศักราช ๒๔๗๓ เป็นต้น ซึ่งมีลักษณะให้อำนาจหน่วยงานทางปกครองมีอำนาจสั่งเพิกถอนสัมปทานได้ หรือมีอำนาจออกข้อบังคับเพิ่มเติมเพื่อความปลอดภัยได้ ดังนั้น ในกรณีที่หน่วยงานทางปกครองต้องการจัดทำสัญญาทางปกครองก็มักจะตรากฎหมายพิเศษไว้ หรือหากไม่มีการตรากฎหมายพิเศษไว้ก็มีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาว่าคงจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่ระบุในสัญญา และในส่วนที่ไม่ระบุไว้เป็นประการใด ให้ปฏิบัติตามหลักประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ทั้งนี้ ตามคำพิพากษาศาลฎีกา ๑๗๓๘/๒๕๒๕ สัมปทานบัตรเพื่อการลงทุนประกอบกิจการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมในที่ดินที่กระทรวงมหาดไทย จำเลยออกให้โจทก์ ก็คือสัญญาระหว่างรัฐกับโจทก์ ทั้งสองฝ่ายต่างมีสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่ระบุไว้ในสัมปทานบัตร และในส่วนที่ไม่ได้ระบุไว้ก็ต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉะนั้น แม้ไม่ได้ระบุถึงสิทธิของผู้รับสัมปทานในการที่จะขอยกเลิก สัมปทานบัตร ก็หาใช่ว่าโจทก์จะไม่มีสิทธิบอกเลิกไม่ เมื่อโจทก์ใช้สิทธิบอกเลิกสัมปทานบัตรแล้ว คู่สัญญาต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ และหากการบอกเลิกเป็นเพราะจำเลยเป็นฝ่ายผิดสัญญา โจทก์ย่อมมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากจำเลยได้ด้วย

๒.๑.๒ สำหรับปัญหาของการตีความสัญญาทางปกครองของประเทศไทย จะเห็นได้ว่าในระยะแรกไม่มีกฎหมายใดกล่าวถึงสัญญาทางปกครองไว้ว่ามีลักษณะหรือสาระสำคัญอย่างไร จึงทำให้เกิดปัญหาในการตีความเป็นอย่างยิ่ง แต่ภายหลังเมื่อพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ตราขึ้นและราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖ ตอนที่ ๙๔ ก หน้า ๑ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๒ และมีผลให้ใช้บังคับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป กล่าวคือ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๒ จึงได้กำหนดนิยามคำว่าสัญญาทางปกครองไว้ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ความว่า “สัญญาทางปกครองหมายความว่า สัญญาที่คู่สัญญาอย่างน้อยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือเป็นบุคคลซึ่งกระทำการแทนรัฐและมีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทาน สัญญาที่ให้จัดทำบริการสาธารณะ หรือจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภคหรือแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ” โดยมีลักษณะ ดังนี้

๒.๑.๒.๑ คู่สัญญาอย่างน้อยฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายรัฐ ได้แก่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) ส่วนราชการ คือ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น เช่น กระทรวง สำนักนายกรัฐมนตรี ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม จังหวัด อำเภอ องค์การบริหารราชการส่วนจังหวัด องค์การบริหารราชการส่วนตำบล เทศบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา

(๒) รัฐวิสาหกิจ...

- (๒) รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกา
- (๒.๑) ตามพระราชบัญญัติ เช่น การไฟฟ้า การประปา การทางพิเศษแห่งประเทศไทย การเคหะแห่งชาติ เป็นต้น
- (๒.๒) ตามพระราชกฤษฎีกา เช่น องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร เป็นต้น
- (๓) หน่วยงานอื่นของรัฐ เช่น องค์กรมมหาน ตามพระราชบัญญัติองค์กรมหาน พ.ศ. ๒๕๔๒ สำนักงานศาลยุติธรรม สถาบันอาหาร มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น
- (๔) หน่วยงานที่รับมอบหมายให้ใช้อำนาจหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครอง เช่น สภานายความ แพทยสภา มหาวิทยาลัยเอกชน อุตรวจสภาพรถ เป็นต้น
- ๒.๑.๒.๒ การจำแนกประเภทของสัญญาทางปกครอง สามารถจำแนกได้ดังต่อไปนี้
- (๑) สัญญาทางปกครองโดยกฎหมายกำหนด ทั้งนี้ ตามบทนิยามตามความในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนี้
- (๑.๑) สัมปทาน
- (๑.๒) ให้จัดทำบริการสาธารณะ เช่น สัญญาให้ทุนการศึกษาและมีเงื่อนไขว่าจะต้องกลับมาใช้ทุน ตามแนวคำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๑๒๗/๒๕๔๔ สัญญาให้ข้าราชการลาศึกษาต่อโดยมีวัตถุประสงค์ให้กลับมารับราชการอันเป็นบริการสาธารณะมีข้อกำหนดที่ให้เอกสิทธิ์แก่ทางราชการ กล่าวคือมีสิทธิเลิกสัญญาฝ่ายเดียวได้ มีสิทธิเรียกกลับจากต่างประเทศก่อนครบกำหนดหรือปลดออกจากราชการได้ และได้รับทุน (ผู้ฟ้องคดี) ถูกจำกัดสิทธิในเรื่องการลาออก โอนสังกัด หรือบอกเลิกสัญญา จากข้างต้นสัญญาดังกล่าวจึงเป็นสัญญาทางปกครองที่มีลักษณะให้จัดทำบริการสาธารณะ
- (๑.๓) จัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค เช่น ตามแนวคำวินิจฉัยชี้ขาดที่ ๑๐/๒๕๔๕ สัญญาจ้างก่อสร้างปรับปรุงโรงพยาบาลหลังสวน ระหว่างบริษัทเค.เอส.โฮมเมคเกอร์กรุ๊ป จำกัด กับจังหวัดชุมพร เป็นสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และสัญญาระหว่างผู้ฟ้องคดีกับผู้ถูกฟ้องคดีในกรณีนี้เป็นสัญญาจ้างก่อสร้างปรับปรุงโรงพยาบาลชุมชนขนาด จำนวน ๒๐ เตียง จำนวนเป็น ๙๐ เตียง โดยมีอาคารผู้ป่วยและส่วนประกอบอื่นๆ ทั้งนี้การสาธารณสุขเป็นบริการสาธารณะอย่างหนึ่งของรัฐ อาคารโรงพยาบาลของรัฐซึ่งเป็นถาวรวัตถุ เป็นองค์ประกอบและเครื่องมือสำคัญในการดำเนินการบริการสาธารณะดังกล่าวให้บรรลุผล นอกจากนี้ประชาชนทั่วไปยังสามารถเข้าใช้ประโยชน์ได้โดยตรง อาคารโรงพยาบาลของรัฐจึงเป็นสิ่งสาธารณูปโภคและเนื่องจากวัตถุประสงค์แห่งสัญญานี้คือการรับจ้างก่อสร้างปรับปรุงโรงพยาบาล กรณีจึงถือได้ว่าเป็นการที่หน่วยงานทางปกครองมอบให้เอกชนเข้าดำเนินการจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง
- (๑.๔) ให้แสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

(๒) สัญญา...

(๒) สัญญาทางปกครองโดยสภาพ กล่าวคือเป็นสัญญาที่ไม่ได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งเป็นกฎหมายตามกรณีแรกแต่มีข้อเกิดมาจากการตีความกฎหมายของฝ่ายตุลาการ มีลักษณะดังนี้

(๒.๑) มีลักษณะเป็นการเข้าร่วมดำเนินการกับรัฐในการจัดทำบริการสาธารณะโดยตรง เช่น คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๕๔๕/๒๕๔๖ (ป) สัญญาจ้างลูกจ้างของส่วนราชการ เนื่องจากข้อตกลงการจ้างลูกจ้างของส่วนราชการ ไม่ว่าจะเป็นลูกจ้างประจำหรือลูกจ้างชั่วคราวจะมีลักษณะเป็นการทำงานตามภารกิจของส่วนราชการซึ่งเกี่ยวกับการจัดทำบริการสาธารณะเป็นหลัก แตกต่างจากการจ้างลูกจ้างตามสัญญาจ้างทั่วไปอันมีลักษณะเป็นสัญญาจ้างแรงงาน อีกทั้งการที่ส่วนราชการจ้างบุคคลใดให้เป็นลูกจ้างประจำหรือลูกจ้างชั่วคราวนั้น ส่วนราชการผู้ว่าจ้างจะต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจ่ายค่าจ้างลูกจ้างของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๒๖ ส่วนราชการในฐานะผู้ว่าจ้างจึงไม่มีอิสระในการกำหนดได้เองอย่างผู้ว่าจ้างภาคเอกชน ข้อตกลงดังกล่าว จึงมีลักษณะเป็นสัญญาทางปกครอง โดยนิติสัมพันธ์ระหว่างส่วนราชการในฐานะผู้ว่าจ้างกับลูกจ้างในฐานะผู้รับจ้าง เป็นนิติสัมพันธ์อันเกิดจากสัญญาทางปกครอง มิใช่นิติสัมพันธ์อันเกิดจากสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาจ้างแรงงาน จึงไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลแรงงาน แต่เป็นคดีอันเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง อันอยู่ในอำนาจของศาลปกครอง

(๒.๒) เป็นสัญญาที่มีข้อกำหนดในสัญญาปรากฏว่ามีลักษณะพิเศษในสัญญาที่แสดงถึงเอกสิทธิ์ของรัฐในฐานะผู้ว่าจ้างเหนือเอกชนในฐานะผู้รับจ้าง โดยอาจมีข้อกำหนดที่แสดงเอกสิทธิ์เหนือเอกชน เช่น สิทธิบอกเลิกสัญญาฝ่ายเดียว แม้ไม่ผิดสัญญาในสาระสำคัญ หรือสิทธิสั่งให้ทำงานพิเศษ แม้ไม่ระบุในสัญญา โดยผู้รับจ้างไม่มีสิทธิแย้งเรื่องเวลาทำงานและค่าใช้จ่าย หรือเป็นสัญญาสำเร็จรูป หรือมีสิทธิปรับราคาได้ เป็นต้น

ตัวอย่าง ลักษณะสัญญาที่มีสภาพเป็นสัญญาทางปกครองตามแนวคำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๗๒๖/๒๕๔๗ (ป.) ...เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์การประมวลผลคอมพิวเตอร์ที่ผู้ฟ้องคดีจะต้องส่งมอบโดยติดตั้งในโรงพยาบาลของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้ซื้อตามสัญญานั้น มีลักษณะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะใช้ในการเชื่อมโยงและรับส่งข้อมูลของประชาชนที่มาใช้บริการสาธารณะด้านการแพทย์จากแผนกหนึ่งไปยังอีกแผนกหนึ่งในโรงพยาบาลเดียวกันและจากโรงพยาบาลแห่งหนึ่งไปยังโรงพยาบาลอีกแห่งหนึ่ง ให้สะดวกรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ดังนั้น วัตถุประสงค์ในคดีนี้ จึงเป็นการซื้อเครื่องมือสำคัญที่จำเป็นต่อการจัดทำบริการสาธารณะด้านการแพทย์ให้บรรลุผล จึงเป็นสัญญาทางปกครอง

ตัวอย่าง สัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาทางปกครองหรือไม่ พิจารณาว่าสัญญาค้ำประกันถือเป็นสัญญาอุปกรณ์ ซึ่งโดยหลักไม่ใช่สัญญาทางปกครอง แต่หากสัญญาหลักมีสภาพเป็นสัญญาทางปกครองและยังมีประเด็นสำคัญที่จะต้องวินิจฉัยอยู่และประเด็นที่ได้วินิจฉัยจะมีผลถึงสัญญาค้ำประกัน ก็ย่อมเห็นว่าควรให้สัญญาค้ำประกันพิจารณาถึงศาลปกครองซึ่งเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาในสัญญาหลักได้ ตามแนววินิจฉัย ที่ ๒๘/๒๕๔๖ ...แม้สัญญาค้ำประกันดังกล่าวจะมีลักษณะเป็นสัญญาทางแพ่ง แต่ก็^๑เป็นสัญญาอุปกรณ์ของสัญญาจ้างปรับปรุงถนนซึ่งเป็นสัญญาทางปกครอง ประกอบกับจำเลยให้การต่อสู้โต้แย้งเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสัญญาหลักว่าผู้รับจ้างไม่ได้ผิดสัญญา จึงมีประเด็นต้องวินิจฉัยเกี่ยวกับสัญญาหลักเสียก่อน ซึ่งจะมีผลไปถึงสัญญาค้ำประกันต่อไป ดังนั้น จึงควรดำเนินการสอบสวนพิจารณาอย่างศาลที่มีเขตอำนาจเดียวกัน

ดังนั้น...

ดังนั้น การจะพิจารณาว่าสัญญาใดเป็นสัญญาทางปกครองได้นั้น จะต้องพิจารณาโดยอาศัยหลักเกณฑ์แล้วปรากฏลักษณะว่า ประการแรก คู่สัญญาอย่างน้อยฝ่ายหนึ่ง ต้องเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือไม่ และประการที่สอง สัญญานั้นมีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทาน สัญญาที่จัดทำบริการสาธารณะ หรือแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ หรือเป็นสัญญาที่หน่วยงานทางปกครองหรือบุคคลซึ่งกระทำการแทนรัฐตกลงให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเข้าดำเนินการหรือเข้าร่วมดำเนินการบริการสาธารณะโดยตรง หรือเป็นสัญญาที่มีข้อกำหนดในสัญญาซึ่งมีลักษณะพิเศษที่แสดงถึงเอกสิทธิ์ของรัฐหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้อำนาจทางปกครองหรือการดำเนินการทางปกครองซึ่งก็คือการบริการสาธารณะบรรลุผล

๒.๑.๓ หลักกฎหมายที่บังคับใช้กับสัญญาทางปกครอง

๒.๑.๓.๑ ตามแนวคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๓๒/๒๕๕๖ ได้วางหลักว่า แม้เรื่องดังกล่าวจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองก็ตาม ก็สามารถนำหลักกฎหมายตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับได้โดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักกฎหมายมหาชน โดยหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่นำมาบังคับใช้กับสัญญาทางปกครองโดยอนุโลม เช่น หลักไม่ต้องทำเป็นหนังสือ กำหนดเวลาชำระหนี้ การผิดนัดและดอกเบี้ย การบอกเลิกสัญญา และเบี้ยปรับ เว้นแต่ เรื่องการบอกเลิกสัญญาซึ่งตามแนวคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๓๑๔/๒๕๕๕ ได้วางหลักแตกต่างจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าเอกชนไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ สิทธิบอกเลิกสัญญาเป็นของรัฐเท่านั้น

ดังนั้น จากที่กล่าวมาในข้างต้นเกี่ยวกับหลักทั่วไปของสัญญาทางปกครอง อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า จะต้องพิจารณาประเภทของสัญญาว่ากรณีใดเป็นสัญญาทางปกครองตามหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาในข้างต้นแล้วหรือไม่ หากเห็นว่าสัญญาดังกล่าวมีลักษณะเป็นสัญญาทางปกครองที่จะสามารถนำมาฟ้องศาลปกครองได้ ก็ให้พิจารณาต่อไปว่า สัญญาดังกล่าวจะนำคดีเข้าสู่ศาลปกครองหรือไม่ ทั้งนี้ ศาลปกครองจะเป็นผู้พิจารณาตรวจฟ้องว่ากรณีตามที่ได้ยื่นฟ้องมานั้น ได้ยื่นฟ้องตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ โดยศาลจะพิจารณาตามเงื่อนไข ๒ ประเด็นคือ ประการแรก เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองหรือไม่ และประเด็นที่สอง ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขการฟ้องคดีครบถ้วนหรือไม่ โดยในประเด็นที่สองนี้ จะลงรายละเอียดในหัวข้อคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองต่อไป

๒.๒ ในการอบรมหลักสูตรกฎหมายปกครองเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองและอนุญาโตตุลาการ ในสัญญาทางปกครองประจำวัน ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๕ เวลา ๑๓.๐๐-๑๖.๐๐ น. บรรยายโดยท่านวิทยากร ดร. ประสาท พงษ์สุวรรณ ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด ได้ให้เกียรติมาบรรยายในหัวข้อการระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองโดยอนุญาโตตุลาการและการควบคุมตรวจสอบโดยศาลปกครอง สรุปประเด็นที่สำคัญได้ดังต่อไปนี้

๒.๒.๑ ความเป็นมาของกฎหมายว่าด้วยอนุญาโตตุลาการของไทยนั้น อาจกล่าวได้ว่าในระยะเริ่มแรกอนุญาโตตุลาการในกฎหมายไทยใช้กฎหมายตราสามดวง ซึ่งในระยะต่อมาได้พัฒนามาใช้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่ง รีดนสินทร์ศก ๑๑๕ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ตามมาตรา ๒๑๐-๒๒๒ ตามลำดับ จนกระทั่งในปัจจุบันนี้ อนุญาโตตุลาการได้พัฒนาเป็นกฎหมายเฉพาะสำหรับการอนุญาโตตุลาการ
ได้แก่...

ได้แก่ พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๓๐ พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ และพระราชบัญญัติสถาบันอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๕๐

๒.๒.๒ การอนุญาโตตุลาการอาจกล่าวได้ว่าเป็นวิธีการที่คู่สัญญาตกลงกันว่าหากมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นจะนำเรื่องดังกล่าวเข้าสู่การระงับข้อพิพาททางเลือก (Alternative Dispute Resolution - ADR) โดยมีลักษณะเป็นเรื่องที่คุณกรณีทำข้อตกลงระหว่างกันไว้ในสัญญาว่า หากเกิดกรณีพิพาทขึ้น คู่กรณีจะนำเรื่องดังกล่าวให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทเบื้องต้นแทนการนำไปฟ้องศาล ทั้งนี้ คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการมีผลผูกพันระหว่างคู่กรณี

๒.๒.๓ สารสำคัญของพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕

๒.๒.๓.๑ เนื่องจากการอนุญาโตตุลาการเป็นการระงับข้อพิพาททางเลือกที่คุณกรณีทำข้อตกลงระหว่างกันว่าหากมีข้อพิพาทจะให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาด ดังนั้น กระบวนการดังกล่าวจะไม่มี ความเกี่ยวข้องกับศาลโดยตรง หากคู่กรณีไม่พอใจผลของคำวินิจฉัยชี้ขาดหรือหากคู่กรณีไม่ปฏิบัติตามผลของ คำวินิจฉัยชี้ขาดนั้น ก็ไม่มีสิทธิอุทธรณ์คัดค้านผลของคำวินิจฉัยชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการหรือมาร้องขอต่อศาล ให้คู่สัญญาปฏิบัติตามคำวินิจฉัยชี้ขาดได้ แต่อย่างไรนั้นกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดเรื่องเขตอำนาจศาลเหนือ คำวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการไว้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ศาลสามารถตรวจสอบคำวินิจฉัยชี้ขาดดังกล่าวว่า ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีหรือไม่ จึงบัญญัติกฎหมายดังกล่าวให้สามารถนำคดีพิพาทตามสัญญา (ประเภทสัญญาทางปกครอง) มียื่นฟ้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจได้ตามมาตรา ๙ ได้แก่ ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง หรือศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศภาค หรือศาลที่มีการพิจารณา ชั้นอนุญาโตตุลาการอยู่ในเขตศาล หรือศาลที่คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล หรือศาลที่มีเขต อำนาจพิจารณาพิพากษาข้อพิพาทซึ่งได้เสนอต่ออนุญาโตตุลาการนั้น

๒.๒.๓.๒ ประเด็นที่เกี่ยวกับการทำสัญญาที่คู่สัญญามีข้อตกลงกันว่าหากมีข้อพิพาท เกิดขึ้นให้ยื่นต่ออนุญาโตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาด มาตรา ๑๕ กำหนดให้สัญญาระหว่างหน่วยงานรัฐหรือเอกชนไม่ว่าจะ เป็นสัญญาทางปกครองหรือไม่ สามารถทำข้อตกลงเกี่ยวกับอนุญาโตตุลาการได้ แต่อย่างไรนั้นความในมาตรา ๑๕ กฎษฎีกาเคยตั้งข้อสังเกตว่าสัญญาทางปกครองไม่ควรกำหนดให้มีข้อตกลงนำข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการอนุญาโตตุลาการไว้ เนื่องจากสัญญาทางปกครองเป็นสัญญาที่มีผลกระทบต่อการจัดทำบริการสาธารณะ จึงไม่ควรกำหนดมีข้อตกลง ให้นำสัญญาประเภทนี้เข้าสู่การอนุญาโตตุลาการ

อนึ่ง ประเด็นเกี่ยวกับมาตรา ๑๕ การให้สัญญาทางปกครองสามารถนำเข้าสู่ การอนุญาโตตุลาการดังกล่าวได้นั้น เคยมีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๗ และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๒ ห้ามมิอนุญาโตตุลาการในสัญญาทางปกครองทุกประเภทที่หน่วยงานทางปกครอง ทำกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นหรือเป็นข้อเรียกร้องของคู่สัญญาที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ก็ให้เสนอคณะรัฐมนตรี อนุมัติเป็นรายกรณีไป แต่ภายหลังมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ได้แก้ไขมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๒ ให้กลับมาใช้การอนุญาโตตุลาการในสัญญาระหว่างหน่วยงานรัฐกับเอกชนได้ ทุกประเภท โดยให้คณะรัฐมนตรีอนุมัติเฉพาะการใช้อนุญาโตตุลาการในสัญญาที่ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติให้ เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๖ และในสัญญาสัมปทานที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ให้สัมปทาน

๒.๓.๓.๓ ในกรณี...

๒.๓.๓.๓ ในกรณีที่คู่สัญญามีข้อตกลงเกี่ยวกับการนำข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการวินิจฉัยชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ แต่ปรากฏว่าคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนำข้อพิพาท มาฟ้องศาลโดยไม่นำข้อพิพาทเข้าสู่อนุญาโตตุลาการ ซึ่งในมาตรา ๑๔ นี้ กำหนดให้คู่สัญญาสามารถนำคดีมาฟ้องศาลได้ โดยไม่ต้องยื่นต่ออนุญาโตตุลาการก่อน แต่อย่างไรนั้นคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิคัดค้านการกระทำเช่นนั้น โดยจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจ (มาตรา ๙) ไม่ช้ากว่าวันยื่นคำให้การหรือภายในระยะเวลาที่มีสิทธิยื่นคำให้การตามกฎหมาย ให้มีคำสั่งจำหน่ายคดี เพื่อนำกลับสู่กระบวนการอนุญาโตตุลาการ และเมื่อศาลได้สวนแล้วเห็นว่าไม่มีเหตุทำให้สัญญาอนุญาโตตุลาการเป็นโมฆะ หรือใช้บังคับไม่ได้ หรือมีเหตุที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาได้ ก็ให้ศาลจำหน่ายคดีนั้นเสีย

๒.๓.๓.๔ โดยหลักแล้วผู้ที่ทำหน้าที่อนุญาโตตุลาการจะต้องมีความเป็นกลาง และมีความเป็นอิสระ รวมทั้งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในสัญญาด้วย ตามความในมาตรา ๑๙ หากอนุญาโตตุลาการได้ดำเนินการตามหน้าที่ครบถ้วนถูกต้องแล้ว อนุญาโตตุลาการย่อมไม่มีความรับผิดชอบในการกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามหน้าที่ เว้นแต่จะกระทำการด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ตามความในมาตรา ๒๓

๒.๓.๓.๕ ในการที่จะคัดค้านคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการอาจกระทำได้โดยการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจชี้ขาดตามความในมาตรา ๔๐ โดยคู่พิพาทอาจขอยื่นคำเพิกถอนคำชี้ขาดได้โดยยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำชี้ขาดหรือถ้าเป็นกรณีที่มีการขอให้คณะอนุญาโตตุลาการแก้ไขหรือตีความคำชี้ขาด หรือชี้ขาดเพิ่มเติม นับแต่วันที่คณะอนุญาโตตุลาการได้แก้ไขหรือตีความคำชี้ขาดหรือชี้ขาดเพิ่มเติมแล้ว ทั้งนี้ ศาลจะพิจารณาเพิกถอนคำชี้ขาดได้ ๒ กรณี ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีที่คู่พิพาทฝ่ายที่ขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดสามารถพิสูจน์ได้ว่าคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีความบกพร่องเรื่องความสามารถตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่คู่สัญญาฝ่ายนั้น หรือสัญญาอนุญาโตตุลาการไม่มีผลผูกพันตามกฎหมายแห่งประเทศที่คู่พิพาทได้ตกลงกันไว้หรือตามกฎหมายไทย สัญญาอนุญาโตตุลาการไม่มีผลผูกพันตามกฎหมายแห่งประเทศที่คู่พิพาทได้ตกลงกันไว้หรือตามกฎหมายไทย ในกรณีที่ไม่มีข้อตกลงดังกล่าวหรือไม่ มีการแจ้งให้คู่พิพาทฝ่ายที่ขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดรู้ล่วงหน้าโดยชอบถึงการแต่งตั้งคณะอนุญาโตตุลาการหรือการพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการ หรือบุคคลดังกล่าวไม่สามารถเข้าสู่คดีในชั้นอนุญาโตตุลาการได้เพราะเหตุประการอื่น หรือคำชี้ขาดวินิจฉัยข้อพิพาทซึ่งไม่อยู่ในขอบเขตของสัญญาอนุญาโตตุลาการหรือคำชี้ขาดวินิจฉัยเกินขอบเขตแห่งข้อตกลงในการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ แต่ถ้าคำชี้ขาดที่วินิจฉัยเกินขอบเขตนั้นสามารถแยกออกได้จากคำชี้ขาดส่วนที่วินิจฉัยในขอบเขตแล้วศาลอาจเพิกถอนเฉพาะส่วนที่วินิจฉัยเกินขอบเขตแห่งสัญญาอนุญาโตตุลาการหรือข้อตกลงนั้นก็ได้ หรือองค์ประกอบของคณะอนุญาโตตุลาการหรือกระบวนการพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการมิได้เป็นไปตามที่คู่พิพาทได้ตกลงกันไว้หรือในกรณีที่คู่พิพาทไม่ได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นองค์ประกอบดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายนี้

(๒) มีกรณีปรากฏต่อศาลว่าคำชี้ขาดนั้นเกี่ยวกับข้อพิพาทที่ไม่สามารถจะระงับโดยการอนุญาโตตุลาการได้ตามกฎหมาย หรือการยอมรับหรือการบังคับตามคำชี้ขาดนั้นจะเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ซึ่งในการ...

ซึ่งในการพิจารณาคำร้องให้เพิกถอนคำชี้ขาดถ้าคู่พิพาทยื่นคำร้องและศาลพิจารณาเห็นว่ามิเหตุผลสมควร ศาลอาจเลื่อนการพิจารณาคดีออกไปตามที่เห็นสมควร เพื่อให้คณะอนุญาโตตุลาการพิจารณาอีกครั้งหนึ่งหรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งที่คณะอนุญาโตตุลาการเห็นสมควร เพื่อให้เหตุแห่งการเพิกถอนนั้นหมดสิ้นไป

๒.๒.๔ คดีปกครองเกี่ยวกับอนุญาโตตุลาการในสัญญาทางปกครอง จากการถอดบทเรียนโดยสรุปประเด็นได้ดังต่อไปนี้

๒.๒.๔.๑ คดีพิพาทเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง ที่อยู่ในอำนาจศาลปกครองตั้งแต่เปิดทำการศาลปกครอง ตามมาตรา ๙ และมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกอบกับมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) และ (๖) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๒๖ เว้นแต่เป็นกรณีที่ตั้งอนุญาโตตุลาการและได้ดำเนินการโดยศาลยุติธรรมมาก่อนแล้ว เช่นนี้จึงควรต้องดำเนินการในเขตอำนาจศาลเดียวกัน ตามคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ ๑/๒๕๔๖ คดีที่ร้องขอให้บังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการพ.ศ. ๒๕๔๕ นั้น จะต้องพิจารณาลักษณะเนื้อหาแห่งประเด็นข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญาเป็นสำคัญว่าเป็นคดีแพ่งหรือคดีปกครองแล้วจึงจะพิจารณาข้อตกลงเกี่ยวกับอนุญาโตตุลาการโดยมีต้องแยกออกต่างหากเป็นอีกส่วนหนึ่ง เมื่อคดีนี้ เป็นการขอบังคับให้คู่สัญญาปฏิบัติตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการอันเนื่องมาจากสัญญาจ้างเหมาออกแบบรวมก่อสร้างโครงการทางด่วนสายบางนา-บางพลี-บางปะกง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เป็นการจัดทำบริการสาธารณะ จึงถือว่าสัญญาดังกล่าว เป็นสัญญาทางปกครอง ฉะนั้นการขอให้มีการบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการในเรื่องนี้จึงควรอยู่ในอำนาจของศาลปกครอง แต่อย่างไรก็ตามในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการฯ ซึ่งจำเป็นต้องมีศาลที่มีเขตอำนาจเหนือคดีนั้นมาแต่เริ่มแรกเพื่อรองรับการใช้สิทธิของบุคคลและคดีนี้คู่กรณีเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๓ ซึ่งศาลปกครองยังไม่เปิดทำการ ทั้งคู่กรณีได้ขอให้ศาลแพ่งทำการออกหมายเรียกพยานให้แก่ตนด้วย จึงถือได้ว่าศาลแพ่งเป็นศาลที่ใช้อำนาจเหนือคดีนี้มาโดยตลอด คดีจึงอยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม

๒.๒.๔.๒ การฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองที่มีข้อกำหนดว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ โดยไม่ยื่นเรื่องให้อนุญาโตตุลาการการวินิจฉัยคำชี้ขาดก่อนจะทำได้หรือไม่ เห็นว่าสามารถกระทำได้ ทั้งนี้ ตามแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด ตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๒๐๙/๒๕๔๘ ผู้ฟ้องคดี ได้ว่าจ้างผู้ฟ้องคดี ให้ทำการก่อสร้างอาคารเรียนและอาคารปฏิบัติงานที่วิทยาลัยการอาชีพสิงห์พระ จังหวัดสงขลา ตามสัญญาเลขที่ ๑/๒๕๔๑ ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าการก่อสร้างได้เกิดปัญหาและอุปสรรคหลายประการที่เกิดจากข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นเหตุให้การก่อสร้างล่าช้าและเกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติล่าช้าเกินสมควร และยังเป็นกรณีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาจ้างที่เป็นสัญญาทางปกครองโดยมีข้อสัญญากำหนดว่า ในกรณีที่มีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นระหว่างคู่สัญญาเกี่ยวกับข้อกำหนดแห่งสัญญานี้หรือเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสัญญานี้และคู่สัญญาไม่อาจตกลงกันได้ให้เสนอข้อโต้แย้งหรือข้อพิพาทนั้นต่ออนุญาโตตุลาการเพื่อพิจารณาชี้ขาด

ผู้ฟ้อง...

ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองศาลปกครองสูงสุดพิเคราะห์เห็นว่า ประเด็นที่ ๑ ในเรื่องที่ว่า ศาลปกครองต้องจำหน่ายคดีนี้เพื่อไปดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการหรือไม่ เห็นว่า เหตุที่ผู้ฟ้องคดีนำคดีนี้มาฟ้องเนื่องจากได้รับความเสียหายจากการไม่ขยายระยะเวลาการปฏิบัติงานตามสัญญาและหักเงินค่าปรับ จึงเป็นกรณีมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นระหว่างคู่สัญญาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสัญญา ซึ่งผู้ฟ้องคดีและผู้ถูกฟ้องคดีได้แสดงเจตนาโดยสมัครใจตกลงทำสัญญาและกำหนดให้มีกระบวนการอนุญาโตตุลาการ ศาลปกครองจึงต้องมีคำสั่งจำหน่ายคดีเพื่อให้คู่สัญญาไปดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการประเด็นที่ ๒ ในเรื่องค่าธรรมเนียมศาล เมื่อศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความแล้วจะต้องคืนค่าธรรมเนียมศาลหรือไม่ เห็นว่า ศาลปกครองจะมีอำนาจสั่งคืนค่าธรรมเนียมศาลให้แก่ผู้ฟ้องคดีได้เฉพาะกรณีที่ศาลอนุญาตให้ถอนคำฟ้องหรือสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความเพราะไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาเท่านั้น ไม่มีบทบัญญัติให้ศาลปกครองสั่งคืนค่าธรรมเนียมศาลให้แก่ผู้ฟ้องคดีในกรณีที่ศาลสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความเนื่องจากให้คู่สัญญาไปดำเนินการโดยอนุญาโตตุลาการ คำสั่งศาลปกครองชั้นต้นที่ไม่คืนค่าธรรมเนียมศาลแก่ผู้ฟ้องคดีจึงชอบแล้ว

๒.๒.๔.๓ กรณีเมื่อสัญญาประธานอยู่ระหว่างการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการ ซึ่งยังไม่ยุติว่ามีการผิดสัญญาหรือไม่ จึงยังไม่ใช่กรณีที่มีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง จึงไม่ใช่ผู้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาล ทั้งนี้ ศาลปกครองได้วางแนววินิจฉัยไว้ในคำสั่งทางปกครองสูงสุดที่ ๓๔๕/๒๕๖๒ ผู้ฟ้องคดี (กรมทางหลวง) ฟ้องว่าผู้ฟ้องคดีทำสัญญาจ้างห้างหุ้นส่วนจำกัด ส. ทำการก่อสร้างทางหลวงหมายเลข ๑๐๗ สายเชียงใหม่- อำเภอมฝาง ตอนอำเภอมฝาง-ศูนย์ฝึกลูกช้างส่วนที่ ๒ ตามสัญญาลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ มีระยะเวลาทำการ ๕๕๐ วัน โดยเริ่มต้นสัญญาตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ ถึงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐ วงเงินค่าจ้าง ๒๒๙,๑๘๙,๒๑๑ บาท ในกรณีนี้ห้างหุ้นส่วนดังกล่าวส่งมอบหนังสือค้ำประกันของผู้ถูกฟ้องคดี (ธนาคาร ก.) ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ จำนวนเงิน ๑๑,๔๕๙,๔๖๐.๕๕ บาท ให้แก่ผู้ฟ้องคดีเพื่อเป็นหลักประกัน ต่อมาห้างหุ้นส่วนจำกัด ส. จดทะเบียนแปรสภาพเป็นบริษัท หลังจากนั้นเมื่อครบกำหนดเวลาตามสัญญาบริษัทไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือบอกเลิกสัญญาและสงวนสิทธิตามสัญญาโดยริบหนังสือค้ำประกันและปรับวันละ ๖๘,๗๕๗ บาท นับถัดจากวันครบกำหนดแล้วเสร็จตามสัญญาจนถึงวันบอกเลิกสัญญา และมีหนังสือแจ้งบริษัท ส. ให้ขาดใช้หนี้สินเนื่องจากการผิดสัญญา รวมทั้งมีหนังสือแจ้งผู้ถูกฟ้องคดีในฐานะผู้ค้ำประกันให้ชำระเงินตามสัญญาค้ำประกันจำนวน ๑๑,๔๕๙,๔๖๐ บาท และสัญญาค้ำประกันการรับเงินค่าจ้างล่วงหน้าจำนวน ๓๔,๓๗๘,๓๘๑.๖๕ บาท ซึ่งบริษัท ส. ยังคืนเงินค่าจ้างล่วงหน้าไม่ครบตามสัญญาเป็นเงินจำนวน ๖๕๗,๖๗๓.๓๐ บาท และสัญญาค้ำประกันรับเงินประกันผลงาน งวดที่ ๑ ถึงงวดที่ ๑๙ จำนวน ๑๖๘ ๖๐,๓๕๔.๑๔ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้นจำนวน ๒๘,๙๗๗,๔๘๗.๙๙ บาท โดยให้นำมาชำระให้แก่ผู้ฟ้องคดีภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ ซึ่งบริษัท ส. และผู้ถูกฟ้องคดีได้รับหนังสือดังกล่าวเมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๗ แต่เพิกเฉยไม่ชำระหนี้ให้แก่ผู้ฟ้องคดีผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงเสนอข้อพิพาทต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายจากการผิดสัญญากับบริษัท ส. ตามสัญญาพิพาทโดยผู้ฟ้องคดีเห็นว่า เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีไม่นำเงินตามสัญญาค้ำประกันมาชำระให้แก่ผู้ฟ้องคดี กรณีจึงถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีผิดนัดชำระหนี้ นับตั้งแต่วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๗ ต้องรับผิดชอบดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของเงินต้นจำนวน ๒๘,๙๗๗,๔๘๗.๙๙ บาท นับแต่วันผิดนัดถึงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นวันฟ้องคดีเป็นเวลา ๑,๔๒๒ วัน

คิดเป็น...

คิดเป็นดอกเบียจำนวน ๘,๔๖๖,๙๘๑.๑๖ บาท รวมเป็นเงินที่ผู้ถูกฟ้องคดีในฐานะผู้ค้ำประกันต้องชำระทั้งสิ้น ๓๗,๔๔๔,๔๗๐ บาท และต้องชำระดอกเบียในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงิน ๒๘,๙๗๗,๔๘๗.๙๙ บาท นับแต่วันถัดจากวันฟ้องคดีเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า เมื่อเกิดข้อพิพาทตามสัญญาลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ และคู่สัญญาได้ใช้สิทธิเสนอข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการแล้วการระงับข้อพิพาทนั้นจะต้องดำเนินการต่อไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ การที่ผู้ฟ้องคดียื่นฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีเป็นคดีนี้ต่อศาลเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ ในระหว่างที่ข้อพิพาทระหว่างผู้ฟ้องคดีและบริษัท ส. ยังอยู่ระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของคณะอนุญาโตตุลาการ กรณีจึงยังไม่เป็นที่ยุติว่าบริษัท ส. เป็นผู้ผิดสัญญาและจะต้องรับผิดชอบผู้ฟ้องคดีหรือไม่ เพียงใด การที่ผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลเพื่อเรียกร้องให้ผู้ถูกฟ้องคดีชำระหนี้ตามสัญญาค้ำประกันจึงเป็นกรณีที่ยังไม่มีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองที่ผู้ฟ้องคดีจะต้องใช้สิทธิทางศาล ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ใช่ผู้มีสิทธิฟ้องคดีนี้ต่อศาลปกครอง ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ศาลจึงไม่อาจรับคำฟ้องไว้พิจารณาได้

๒.๒.๔.๔ อายุความการยื่นของให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาด ต้องพิจารณาตามประเภทของสัญญาว่า เป็นสัญญาทางปกครองหรือสัญญาทางแพ่งเป็นหลัก ทั้งนี้ แม้ว่ากฎหมายว่าด้วยอนุญาโตตุลาการจะไม่ได้กำหนดเรื่องของอายุความเอาไว้ แต่อายุความดังกล่าวให้ใช้อายุความตามที่ศาลถือปฏิบัติ โดยการยึดถืออายุความตามประเภทของสัญญามีข้อสังเกตว่าหากเป็นกรณีที่มีสัญญาอุปกรณ์ประกอบด้วยกันกับสัญญาหลักแล้วให้ยึดถืออายุความตามสัญญาหลักเป็นสำคัญ และหากจะดำเนินการอย่างใดกับสัญญาอุปกรณ์แล้ว หากสัญญาหลักยังอยู่ระหว่างพิพาทของอนุญาโตตุลาการ ก็ต้องให้สัญญาหลักดำเนินการเสร็จสิ้นเสียก่อน

ตัวอย่าง ตามแนวคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๙๖๗/๒๕๔๘ (กรมทางหลวง) เมื่อกระบวนการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการยังไม่เสร็จสิ้นและยังไม่ได้ข้อยุติว่าผู้รับจ้างเป็นผู้ผิดสัญญาจ้างหรือไม่ ยังถือไม่ได้ว่าผู้รับจ้างเป็นผู้ผิดสัญญาจ้าง ผู้ฟ้องคดีจึงยังไม่มีสิทธิเรียกให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกันได้

๒.๒.๔.๕ กรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยเพิกถอนคำวินิจฉัยชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามความในมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕

(๑) ประเด็นอำนาจของคณะกรรมการอนุญาโตตุลาการในการปรับลดเบียปรับในสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๓๘๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นกรณีที่ลัดได้ แต่ต้องเป็นกรณีที่คู่กรณีนำเสนอต่ออนุญาโตตุลาการ เช่น คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง ที่ อ.๑๘/๒๕๕๗ เป็นกรณีที่คณะกรรมการอนุญาโตตุลาการเห็นว่าจำนวนค่าปรับที่ผู้ร้องใช้สิทธิริบไว้จากเงินค่าจ้างเป็นจำนวนสูงเกินส่วน จึงนำบทบัญญัติมาตรา ๓๘๓ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ แม้ว่าอนุญาโตตุลาการจะมีศาล แต่คำวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการก็มีลักษณะเป็นการใช้อำนาจตุลาการ โดยการชี้ขาดให้ผู้ร้องคืนเงินค่าปรับให้ผู้คัดค้านบางส่วน จึงเป็นคำชี้ขาดในส่วนของสัญญาและไม่เกินขอบเขตแห่งข้อตกลงในการเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการ อย่างไรก็ตามการที่คณะอนุญาโตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาดให้ผู้ร้องชำระดอกเบียของต้นเงินค่าปรับที่ต้องคืน ให้แก่ผู้คัดค้านด้วยนั้น เป็นคำชี้ขาดโดยไม่มีกฎหมายกำหนดให้อำนาจไว้ จึงเป็นกรณีที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งศาลมีอำนาจเพิกถอนคำชี้ขาดในส่วนของดอกเบียของค่าปรับดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ตามความในมาตรา ๕๐ วรรคสาม (๒) (ข) แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕

(๒) ประเด็น...

(๒) ประเด็นคณะอนุญาโตตุลาการรับข้อพิพาทไว้พิจารณาเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลายื่นข้อเรียกร้องต่อคณะอนุญาโตตุลาการ เช่น เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๒ ศาลปกครองสูงสุด ได้มีคำพิพากษา คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ ระหว่างกระทรวงคมนาคมและการรถไฟแห่งประเทศไทย ผู้ร้อง บริษัทโฮปเวลล์ (ประเทศไทย) จำกัด ผู้คัดค้าน อันเป็นคดีที่ผู้ร้องทั้งสองร้องขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการและผู้คัดค้าน ร้องขอให้บังคับตามชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ ซึ่งคดีดังกล่าว ศาลปกครองกลาง มีคำพิพากษาให้เพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการและปฏิเสธไม่รับคำบังคับตามคำชี้ขาดดังกล่าว โดยวินิจฉัยว่า การที่ผู้คัดค้านได้เสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ จึงเป็นระยะเวลาเกินกว่า ๕ ปี นับจากวันที่รู้หรือควรถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๑ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยศาลปกครองสูงสุด วินิจฉัยว่า ผู้คัดค้านยื่นคำเสนอข้อพิพาทภายในกำหนดเวลาตามกฎหมายแล้ว เนื่องจากต้องนับอายุความตั้งแต่วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๔ อันเป็นวันที่ศาลปกครองเปิดทำการ และศาลปกครองสูงสุดเห็นสมควรพิจารณาคดีในเนื้อหาแห่งคดีต่อไป โดยในประเด็นเนื้อหาแห่งคดีนั้น ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่าการที่คณะอนุญาโตตุลาการวินิจฉัยว่า การที่ผู้ร้องทั้งสองบอกเลิกสัญญา ห้ามผู้คัดค้านเข้าไปดำเนินการก่อสร้าง ระบายเงินค่าตอบแทนสัญญาและริบหลักประกันสัญญาประกัน แสดงว่ามีข้อพิพาทเกิดขึ้นและก่อนเสนอข้อพิพาท ผู้คัดค้านได้ขอให้ผู้ร้องทั้งสองระงับข้อพิพาทโดยเจรจาประนีประนอมยอมความ แต่ผู้ร้องทั้งสองเพิกเฉย ผู้คัดค้านจึงมีสิทธินำข้อพิพาทตามสัญญาสัมปทานเสนอให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาดได้ เป็นคำชี้ขาดที่ไม่ปรากฏเหตุที่จะทำให้เป็นคำชี้ขาดที่ฝ่าฝืนบทกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี คำชี้ขาดในประเด็นที่ว่าผู้คัดค้านเสนอให้ระงับข้อพิพาทภายใน อายุความ ๑๐ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น ไม่ปรากฏเหตุบกพร่องถึงขนาดจะทำให้เป็นคำชี้ขาดที่ฝ่าฝืนต่อบทกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ส่วนคำชี้ขาดที่ว่าการที่ผู้ร้องทั้งสองมีหนังสือบอกเลิกสัญญาต่อผู้คัดค้านทันทีโดยไม่ดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดในสัญญา คือ ต้องให้ดำเนินการแก้ไขก่อน เป็นการบอกเลิกสัญญาโดยยังไม่มีสิทธิ จึงไม่มีผลให้สัญญาเลิกกัน ต่อมาเมื่อผู้ร้องทั้งสองมีหนังสือยืนยันหลายครั้งและผู้คัดค้านขยับออกและไม่ได้เข้าไปดำเนินการใดๆ พฤติการณ์ของผู้ร้องทั้งสองมีเจตนาจะเลิกสัญญากับผู้คัดค้านอันถือได้ว่าเป็นคำเสนอขอเลิกสัญญา และการที่ผู้คัดค้านยืนยันปฏิบัติตามจนถือได้ว่าเป็นการแสดงเจตนาสนองรับคำเสนอของผู้ร้องทั้งสองสัญญาสัมปทานย่อมเลิกกันโดยปริยาย คู่สัญญาต้องให้แต่ละฝ่ายกลับคืนสู่ฐานะเดิมและวินิจฉัยให้ผู้ร้องคืนเงินค่าตอบแทนที่ผู้คัดค้านชำระให้แก่ผู้ร้องทั้งสองจำนวน ๒,๘๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท คืนหนังสือค้ำประกัน คืนค่าธรรมเนียมในการออกหนังสือค้ำประกัน จำนวน ๓๘,๗๔๙,๘๐๐ บาท เงินในการก่อสร้างโครงการจำนวน ๙,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยนั้น ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า คำชี้ขาดที่เห็นว่าสัญญาเป็นอันเลิกกันและให้คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะตัวที่เป็นอยู่เดิม ไม่ได้ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และคำชี้ขาดที่ว่าผู้คัดค้านไม่ได้เป็นฝ่ายสัญญานั้น เมื่อพิจารณาข้อโต้แย้งของผู้ร้องทั้งสองในประเด็นต่างๆ ล้วนแต่ มีลักษณะเป็นการโต้แย้งดุลพินิจการพิจารณาข้อเท็จจริงและการปรับใช้กฎหมายและข้อสัญญาของคณะอนุญาโตตุลาการ ซึ่งคณะอนุญาโตตุลาการได้วินิจฉัยการปฏิบัติตามสัญญา

รวมทั้ง...

รวมทั้งความรับผิดชอบซึ่งเป็นเรื่องระหว่างคู่สัญญา ไม่ได้มีลักษณะเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน กรณีจึงไม่ปรากฏเหตุที่กฎหมายให้อำนาจศาลที่จะเพิกถอนคำชี้ขาดได้ ศาลปกครองสูงสุดจึงพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองกลางเป็นให้ยกคำร้องของผู้ร้องทั้งสอง และให้บังคับตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการโดยให้ผู้ร้องทั้งสองปฏิบัติตามคำชี้ขาดให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่คดีถึงที่สุด

ดังนั้น จากที่กล่าวมาในข้างต้นเกี่ยวกับหลักทั่วไปของการอนุญาโตตุลาการในส่วนที่เกี่ยวกับข้อพิพาทในสัญญาทางปกครอง อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การอนุญาโตตุลาการเป็นวิธีการที่คู่สัญญาดตกลงกันว่าหากมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นจะนำเรื่องดังกล่าวเข้าสู่การระงับข้อพิพาทโดยให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทเบื้องต้นแทนการนำไปฟ้องศาลและมีผลผูกพันระหว่างคู่กรณีด้วยกัน แต่อย่างใดนั้นเนื่องจากการพิพาทในสัญญาทางปกครองเป็นกรณีตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่นำมายื่นฟ้องยังศาลปกครองได้ และเห็นว่าการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการในกรณีที่มีประเด็นสำคัญอันควรให้ศาลปกครองมีอำนาจตรวจสอบคำวินิจฉัยดังกล่าว จึงมีกรณีที่ศาลศาลจะรับไว้พิจารณาตรวจสอบแล้วอาจสั่งให้เพิกถอนคำชี้ขาดได้ตามความในมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕

๒.๓ ในการอบรมหลักสูตรกฎหมายปกครองเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองและอนุญาโตตุลาการในสัญญาทางปกครอง ประจำวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. ได้รับเกียรติบรรยายโดยท่านวิทยากร นายอนุชา สุณสวัสดิกุล รองอธิบดีศาลปกครองเชียงใหม่ ในหัวข้อคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองและสัมมนาปัญหาเกี่ยวกับคดีปกครอง มีสาระสำคัญสรุปได้ดังต่อไปนี้

๒.๓.๑ ในส่วนของคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองนั้น เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลในการพิจารณาตรวจคำฟ้องว่าจะรับไว้พิจารณาหรือไม่ โดยพิจารณาใน ๒ ประเด็น ได้แก่ คดีอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองหรือไม่ และการฟ้องคดีเป็นไปตามเงื่อนไขการฟ้องคดีหรือไม่

๒.๓.๑.๑ ในการพิจารณาว่าคดีอยู่ในอำนาจของศาลปกครองหรือไม่ จะต้องพิจารณาตามความในมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ คือจะต้องพิจารณาคำฟ้องและคำขอให้ศาลกำหนดค่าบังคับได้ ดังนี้

คำฟ้อง มาตรา ๙	คำขอบังคับ มาตรา ๗๒
๑. คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (การออกกฎ ออกคำสั่ง หรือกระทำการอื่นใด)	๑. สั่งให้เพิกถอนกฎ หรือคำสั่งทางปกครอง หรือห้ามกระทำการ
๒. คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ละเลยต่อหน้าที่ทางปกครองตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ทางปกครองดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร	๒. สั่งให้ปฏิบัติตามหน้าที่ภายในเวลาที่ศาลกำหนด

๓. คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดชอบอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจาก...	๓. สั่งให้ - ใช้เงินหรือส่งมอบทรัพย์สิน - ให้กระทำการ หรือ - งดเว้นกระทำการ
๔. คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง	๔. สั่งให้บุคคลกระทำการหรือละเว้นกระทำการ เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย
๕. คดีที่กฎหมายกำหนดให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้บุคคลต้องกระทำการหรือละเว้นกระทำการ	๕. สั่งให้ถือปฏิบัติต่อสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้องในกรณีมีการฟ้อง ให้ศาลมีคำพิพากษาแสดงความเป็นอยู่ของสิทธิหรือหน้าที่นั้น
๖. คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง (ปัจจุบันมีกรณีเดียว คือ การอนุญาตไต่ตุลาการเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๙ (๔) โดยคำบังคับคดีจะต้องพิจารณาตามกฎหมายว่าด้วยการอนุญาตไต่ตุลาการ)	

๒.๓.๑.๒ .เนื่องจากในการอบรมนี้จะมีเนื้อหาการบรรยายอันเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองเป็นหลัก ดังนั้น ในหัวข้อนี้จึงเน้นหลักการในการพิจารณาตรวจคำฟ้องของศาลในกรณีสัญญาทางปกครอง โดยจะขอเน้นย้ำหลักการพิจารณาความเป็นสัญญาทางปกครอง

โดยสัญญาทางปกครองนั้น พิจารณาตามความในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ พิจารณาแล้วว่าสามารถแบ่งองค์ประกอบออกได้เป็น ๒ องค์ประกอบด้วยกันดังต่อไปนี้

(๑) คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหน่วยงานทางปกครองหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้กระทำการแทนรัฐ

(๒) เป็นสัญญาที่มีลักษณะที่กฎหมายกำหนดไว้ ได้แก่ การให้สัมปทาน หรือให้จัดทำบริการสาธารณะ หรือจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค หรือแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสัญญาที่มีลักษณะเป็นสัญญาทางปกครองโดยสภาพ โดยมีลักษณะที่แสดงเอกลักษณ์พิเศษของรัฐที่ไม่พบเห็นในสัญญาเอกชนหรือเป็นกรณีที่เป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อให้การจัดทำบริการสาธารณะบรรลุผล

ตัวอย่าง สัญญาทางปกครองโดยสภาพที่แสดงถึงเอกลักษณ์พิเศษของรัฐที่ไม่พบเห็นในสัญญาเอกชน ตามแนวคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ ๑๐๑/๒๕๕๘ คดีที่เอกชนยื่นฟ้องหน่วยงานทางปกครองว่าโจทก์เป็นเจ้าของที่ดินมีโฉนดทำสัญญาซื้อขายที่ดินบางส่วนกับกรมทางหลวงชนบท จำเลยที่ ๒ เพื่อขยายถนนทางหลวงชนบทเมื่อโจทก์ทำการรังวัดกรมทางหลวงชนบทจำเลยที่ ๒ และกรมชลประทาน จำเลยที่ ๔ คัดค้านการรังวัดว่าโจทก์นำชี้แนวเขตที่ดินล้ำเข้าไปในทางสาธารณะโจทก์ไม่เคยอุทธรณ์ที่ดินให้แก่ผู้ใด

ที่ดินพิพาท...

ที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์ขอให้จำเลยทั้งสี่คืนที่ดินและร่วมกันใช้ค่าที่ดินพิพาทจำเลยทั้งสี่ให้การทำงานเดียวกันว่า
ที่ดินพิพาทเป็นทางสาธารณะที่ประชาชนใช้สัญจรร่วมกันเห็นว่าแม้ข้อพิพาทนี้จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการที่โจทก์
ขอรังวัดที่ดินเพื่อแบ่งขายให้แก่จำเลยที่ ๒ ตามสัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืน แต่การที่จำเลยที่ ๒
และที่ ๔ ในฐานะผู้ครอบครองดูแลทางสาธารณประโยชน์ซึ่งเป็นที่ดินข้างเคียงกับที่ดินของโจทก์มาระวางแนวเขต
ได้คัดค้านการรังวัดโดยอ้างว่าที่ดินที่โจทก์นำขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของทางสาธารณะจึงเป็นกรณีมีข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิ
ระหว่างผู้ขอรังวัดและเจ้าของที่ดินข้างเคียงการที่โจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีนี้จึงเป็นการดำเนินการตามมาตรา ๖๙ ทวิ
วรรคห้า แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เพื่อให้ศาลมีคำพิพากษารับรองสิทธิในที่ดินของโจทก์ซึ่งเป็นข้อพิพาทที่แยก
ออกได้จากสัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืน อันเป็นสัญญาทางปกครอง ทั้งข้อเท็จจริงตามคำฟ้อง
และคำให้การของจำเลยทั้งสี่ยังไม่ปรากฏว่ามีข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนฯ เกิดขึ้น
จึงมิใช่คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง
และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และเมื่อกรณียังไม่เป็นการแน่ชัดว่าที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์หรือที่
สาธารณะจึงยังไม่มีกรณีที่รัฐต้องรับผิดชอบใช้ราคาที่ดินให้แก่โจทก์อันเนื่องมาจากการเวนคืนประกอบกับโจทก์มี
คำขอให้ศาลมีคำสั่งให้คืนที่ดินพิพาทให้แก่โจทก์อันได้มีคำขอให้เวนคืนที่ดินพิพาทจึงมิใช่ข้อพิพาทเกี่ยวกับความ
รับผิดชอบอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายตามมาตรา ๙
วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน เมื่อคดีนี้เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินคดีนี้จึงอยู่ในอำนาจพิจารณา
พิพากษาของศาลยุติธรรม

ตัวอย่าง สัญญาทางปกครองโดยสภาพที่แสดงถึงสัญญาที่เป็นเครื่องมือ
ให้การดำเนินกิจการทางปกครองของหน่วยงานทางปกครองบรรลุผล ทั้งนี้ ตามแนวคำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่
๒๖๓/๒๕๖๒ (ป) การดำเนินการรวบรวมเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อพัฒนาเป็นศูนย์กลางการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชรองรับ
ประชาคมอาเซียน (ข้าว) เป็นนโยบายที่รัฐกำหนดไว้ การดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว จึงเป็นการดำเนิน
กิจการทางปกครอง การที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ กุ้ยยัมก็เพื่อใช้ในการดำเนินกิจการทางปกครองดังกล่าว กรณีจึงเห็นได้ว่า
สัญญากู้เงินพิพาทมีลักษณะเป็นสัญญาที่ผู้ฟ้องคดีทำกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อให้การดำเนินกิจการทางปกครอง
ดังกล่าวบรรลุผล นอกจากนั้น ข้อกำหนดในสัญญายังมีลักษณะพิเศษที่แสดงถึงเอกสิทธิของรัฐอีกประการหนึ่งด้วย
ดังนั้น สัญญากู้ยืมเงินกองทุนพัฒนาสหกรณ์ จึงเป็นสัญญาทางปกครอง และสัญญาค้ำประกันหนี้ในสัญญากู้ยืมเงิน
ที่พิพาทอันมีลักษณะเป็นสัญญาอุปกรณ์ของสัญญาประธาน ข้อพิพาทตามสัญญากู้ยืมเงินและสัญญาค้ำประกันดังกล่าว
จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง

๒.๓.๑.๓ เงื่อนไขการฟ้องคดี จะต้องพิจารณาดังต่อไปนี้

(๑) เป็นกรณีที่มีสิทธิฟ้องคดี ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ กล่าวคือ มีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองและ
การยุติข้อโต้แย้งต้องมีค้ำประกันของศาล

ผู้มีสิทธิ...

ผู้มีสิทธิฟ้องคดีตามมาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง		
๑. ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องจากการกระทำ หรือการงดเว้นการกระทำ ของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ	การแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือความเสียหาย	ต้องมีค่าบังคับตามที่กำหนดในมาตรา ๗๒
๒. มีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง	การยุติข้อโต้แย้งนั้น	
๓. กรณีอื่นใดที่อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครองตามมาตรา ๙		

(๒) อยู่ในระยะเวลาที่สามารถยื่นฟ้องได้ ตามมาตรา ๔๙ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ กล่าวคือ

(๒.๑) กรณีฟ้องเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองมีระยะเวลาการฟ้องคดีห้าปีนับตั้งแต่วันที่หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีแต่ไม่เกินสิบปีนับตั้งแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี

ข้อสังเกตกรณีที่รู้หรือควรรู้เหตุแห่งการฟ้องคดี

- คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๕๕๒/๒๕๔๙ (ป) สัญญาจ้างก่อสร้างอาคารเรียนโรงเรียนเป็นสัญญาทางปกครองเมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาตามสัญญาอันถือเป็นการผิดสัญญาผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือลงวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๔๕ บอกลีกสัญญาวันที่ผู้ฟ้องคดีมีหนังสือบอกลีกสัญญาจึงเป็นวันที่ผู้ฟ้องคดีรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีชอบที่จะใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองรับผิดชอบในค่าเสียหายได้ภายใน ๑ ปีนับตั้งแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีบอกลีกสัญญาเมื่อผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๘ จึงพ้นกำหนดเวลา ๑ ปีนับตั้งแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

- คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๙๓๒/๒๕๕๗ กรณีบอกลีกสัญญาและริบหลักประกันสัญญาผู้รับจ้างมาฟ้องขอให้จ่ายค่างานที่ได้ทำไปแล้วและคืนหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาวันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีคือวันที่ได้รับหนังสือแจ้งบอกลีกสัญญาจึงต้องฟ้องภายใน ๕ ปี

- คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๕๔/๒๕๔๘ สัญญาจ้างก่อสร้างอาคารที่ทำการไปรษณีย์และอาคารที่ทำการสื่อสารโทรคมนาคมระหว่างผู้ฟ้องคดีกับผู้ถูกฟ้องคดีมีลักษณะเป็นสัญญาทางปกครองต้องยื่นฟ้องต่อศาลปกครองภายในเวลา ๑ ปีนับตั้งแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองพ.ศ ๒๕๕๒ เมื่อผู้ฟ้องคดีมีหนังสือ

ลงวันที่ ๒๔...

ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๔ แจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองแก้ไขความชำรุดบกพร่องของอาคารที่ส่งมอบแต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองเพิกเฉยผู้ฟ้องคดีจึงจ้างผู้อื่นซ่อมแซมอาคารดังกล่าวจนแล้วเสร็จและได้มีหนังสือให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองร่วมกันชดใช้เงินค่าซ่อมแซม ตามข้อ ๖ ของสัญญาแต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองไม่ได้ชำระ วันที่ผู้ฟ้องคดีรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีจึงเริ่มนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของผู้ฟ้องคดีรู้ถึงความชำรุดบกพร่องของอาคารหรืออย่างช้าที่สุดเป็นวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองดำเนินการซ่อมแซมอาคารที่ชำรุด เมื่อผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องในวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๖ จึงเป็นการฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา ตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว สรุปได้ว่าวันที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของผู้ฟ้องคดีรู้ถึงเหตุแห่งความชำรุดบกพร่องของอาคาร ถือว่าเป็นวันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี

- คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๗๑๘/๒๕๕๔ สัญญาจ้างก่อสร้างอาคารปฏิบัติการวิจัยประยุกต์ทางวิศวกรรมศาสตร์ระหว่างผู้ฟ้องคดีกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นสัญญาทางปกครองคดีนี้จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรค ๑ (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ผู้ฟ้องคดีได้บอกเลิกสัญญากับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และได้ทำสัญญากับผู้รับจ้างรายใหม่ ตามสัญญาลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๔๖ ให้ดำเนินการก่อสร้างอาคารดังกล่าวต่อจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งปรากฏว่าเงินค่าจ้างสูงขึ้นกว่าเดิมวันที่ผู้ฟ้องคดีลงนามในสัญญาจ้าง ซึ่งปรากฏว่าเงินค่าจ้างสูงขึ้นกว่าเดิม วันที่ผู้ฟ้องคดีลงนามในสัญญาจ้างผู้รับจ้างรายใหม่ จึงเป็นวันที่ผู้ฟ้องคดีรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีการที่ผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องเมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๗ จึงเป็นการฟ้องคดีภายในกำหนดระยะเวลา ๑ ปีนับตั้งแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

(๒.๒) กรณีฟ้องคุ้มครองประโยชน์สาธารณะหรือสถานะของบุคคลฟ้องเมื่อใดก็ได้

(๒.๓) กรณีที่แม้ฟ้องเมื่อพ้นระยะเวลาการฟ้องคดีแล้ว แต่ศาลปกครองเห็นว่า คดีที่ยื่นฟ้องนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือมีเหตุจำเป็นอื่น ศาลจะรับไว้พิจารณาก็ได้

ตัวอย่างกรณีประโยชน์ส่วนรวมหรือเหตุจำเป็น

- คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๖๙๗/๒๕๕๖ (ป) กรณีเหตุแห่งการฟ้องคดีเกิดขึ้นก่อนศาลปกครองเปิดทำการ แต่ไม่ได้ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมในขณะนั้น ต่อมาเมื่อศาลปกครองเปิดทำการเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีไปฟ้องศาลปกครองโดยอาศัยอายุความฟ้องคดีศาลยุติธรรม ซึ่งการพิจารณาว่าคดีใดจะเป็นคดีเพื่อประโยชน์ส่วนรวมตามความในมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ หรือไม่ ต้องพิจารณาจากผลของคำพิพากษาหรือคำสั่งที่จะเกิดขึ้นเป็นการฟ้องคดีที่จะทำให้ประชาชนส่วนรวมได้ประโยชน์โดยตรงจากผลของการฟ้องคดีหรือไม่ โดยสำหรับเรื่องระยะเวลาฟ้องคดีตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ไม่ถือว่าเป็นเหตุจำเป็น ตามมาตรา ๕๒ ข้างต้นที่ศาลปกครองจะรับคำฟ้องซึ่งมีเหตุแห่งการฟ้องคดีก่อน พระราชบัญญัติดังกล่าว มีผลใช้บังคับ และพ้นระยะเวลาการฟ้องคดีแล้วไว้พิจารณา ทั้งนี้ มีประเด็นที่ศาลต้องวินิจฉัยต่อไปอีก ๒ ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ ๑...

ประเด็นที่ ๑ กรณีเป็นการฟ้องคดีที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมและเกี่ยวเนื่องกับการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะหรือไม่ เห็นว่าแม้โดยลักษณะของสัญญาทางปกครองคู่สัญญาฝ่ายรัฐอาจมีเอกสารสิทธิ์หรือสิทธิพิเศษบางประการเหนือกว่าคู่สัญญาฝ่ายเอกชนก็ตาม แต่จะได้รับเอกสารสิทธิ์หรือสิทธิพิเศษ ในกรณีเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือเพื่อการบริการสาธารณะบรรลุผลจริงๆ เท่านั้น การจะรับคำฟ้องที่หน่วยงานของรัฐฟ้องคู่สัญญาฝ่ายเอกชนให้รับผิดชอบซึ่งยื่นฟ้องเมื่อพ้นกำหนดเวลาการฟ้องคดีด้วยเหตุที่ยื่นฟ้องจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมตามมาตรา ๕๒ จะต้องคำนึงความเสมอภาคของคู่สัญญาฝ่ายเอกชนที่ไม่สามารถยื่นฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดเวลาการฟ้องคดีโดยอ้างเหตุเดียวกันได้ เนื่องจากกรณีเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิการฟ้องคดีไม่ใช่การดำเนินการเพื่อให้บริการสาธารณะบรรลุผลรัฐหรือหน่วยงานของรัฐจึงไม่มีเอกสารสิทธิ์หรือสิทธิพิเศษเหนือคู่สัญญาฝ่ายเอกชน ทั้งนี้ กรณีใดจะเป็นการยื่นฟ้องคดีที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมจะต้องตีความข้อกฎหมายโดยเคร่งครัดเพื่อให้เกิดดุลยภาพระหว่างประโยชน์ส่วนรวมกับประโยชน์ของฝ่ายเอกชนที่เป็นคู่สัญญา

การพิจารณาว่ากรณีใดจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือไม่ ต้องพิจารณาจากผลของคำพิพากษาหรือคำสั่งที่จะเกิดขึ้นโดยตรงเท่านั้น เมื่อปรากฏว่าวัตถุประสงค์ของการฟ้องคดีนี้ คือ เพื่อให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้เงินให้แก่ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ใช่กรณีการฟ้องที่ทำให้ประชาชนส่วนรวมได้ นอกจากนี้ หากเป็นการฟ้องคดีที่จะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมเพื่อจะนำเงินไปซ่อมแซมถนนที่ชำรุดก็ชอบด้วยกฎหมายที่จะรับฟ้องโดยเร็วการฟ้องคดีที่ปล่อยให้เวลาล่วงเลยจนถึง ๔ ปีจึงเป็นการยื่นฟ้องเพื่อประโยชน์ของผู้ฟ้องคดีเองไม่ใช่กรณีเกี่ยวกับการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ

ประเด็นที่ ๒ การที่ข้อพิพาทเกิดขึ้นก่อนพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลใช้บังคับแต่เมื่อประกาศใช้พรบดังกล่าวแล้วทำให้อายุความใช้สิทธิ์เรียกร้องซึ่งมีอายุความ ๑๐ ปีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เหลือเพียง ๑ ปีกรณีเป็นเหตุจำเป็นที่ศาลจะรับคดีไว้พิจารณาได้หรือไม่เห็นว่ามีกรณีเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) จึงต้องยื่นฟ้องคดีภายในระยะเวลาตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน การที่มาตรา ๕๑ กำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีไว้สั้นกว่าอายุความฟ้องคดีศาลยุติธรรมไม่ถือเป็นเหตุจำเป็นเพื่อให้ศาลปกครองรับคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีไว้พิจารณาได้

ในกรณีตามคำสั่งศาลปกครองดังกล่าวจึงสรุปประเด็นได้ว่า

เปิดทำการแต่มีได้ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมในขณะนั้น

๑. เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครองเกิดขึ้นก่อนศาลปกครอง

เปิดทำการแล้วเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔

๒. ผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเมื่อศาลปกครอง

ศาลยุติธรรมยังไม่ครบกำหนด

๓. ขณะที่ยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองอายุความฟ้องคดีต่อ

การฟ้องคดีแล้ว

๔. แต่เป็นการฟ้องคดีปกครองเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา

๕. เพื่อประโยชน์...

๕. เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมให้นับระยะเวลาฟ้องคดีตั้งแต่วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นวันที่ศาลปกครองเปิดทำการเป็นต้นไป

๖. ถ้าผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองหลังจากพ้นกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีต่อศาลปกครองแล้วศาลปกครองไม่อาจรับคดีไว้พิจารณาพิพากษาได้แต่ถ้าเห็นว่าคดีที่ยื่นฟ้องนั้นเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือมีเหตุจำเป็นอื่นศาลปกครองจะรับคดีไว้พิจารณาตามมาตรา ๕๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ก็ได้ โดยให้พิจารณาเป็นรายกรณีไป

- คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๔๖/๒๕๕๘ กรณีผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองมาโดยตลอดโดยนายกอบตบ้านกร่างยังได้มีคำสั่งให้ประสานงานกับผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองยอมทำให้ผู้ฟ้องคดีเข้าใจได้ว่าความเดือดร้อนเสียหายของตนจะได้รับการเยียวยาแก้ไขจากผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง เมื่อต่อมาในการประชุมชี้แจงโดยเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองกรณี การดำเนินการชดเชยค่าเสียหายแก่ราษฎรที่น้ำท่วมมาข้าว ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองก็ได้ปฏิเสธการจ่ายเงินค่าชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีและแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีสามารถนำเหตุเดือดร้อนหรือเสียหายดังกล่าวไปใช้สิทธิเรียกร้องต่อศาลปกครองได้ กรณีดังกล่าวจึงถือเป็นกรณีที่มีเหตุจำเป็นอื่นที่ศาลปกครองจะรับคำฟ้องคดีนี้ไว้พิจารณาตามมาตรา ๕๒ วรรคสอง การที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีไว้พิจารณาและให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความกับคืนค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมดให้แก่ผู้ฟ้องคดีนั้นศาลปกครองสูงสุดไม่เห็นพ้องด้วยจึงมีคำสั่งกับคำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้นเป็นการให้รับฟ้องคดีผู้ฟ้องคดีไว้พิจารณารูปคดี

๒.๓.๒ การสิ้นสุดสัญญาทางปกครอง แบ่งออกเป็น ๒ กรณี ดังต่อไปนี้

(๑) การสิ้นสุดสัญญาด้วยเหตุปกติ กล่าวคือ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสัญญา

(๒) การสิ้นสุดสัญญาด้วยเหตุเลิกสัญญา ได้แก่กรณีดังต่อไปนี้

(๒.๑) คู่สัญญาตกลงกัน

(๒.๒) สัญญาเลิกกันโดยปริยาย

(๒.๓) คู่สัญญาบอกเลิกสัญญา เช่น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือตามข้อกำหนดในสัญญา

(๒.๓.๑) ผลแห่งการสิ้นสุดสัญญาโดยการบอกเลิกสัญญา

(๒.๓.๑.๑) กรณีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๓๙๑ เมื่อคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้ใช้สิทธิเลิกสัญญาแล้ว คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจำเป็นต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งได้กลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิมแต่ทั้งนี้จะให้เป็นที่เสื่อมเสียแก่สิทธิของบุคคลภายนอกหาได้ไม่

ส่วนเงินอันจะต้องคืนให้ในกรณีดังกล่าวมาในวรรคต้นนั้น ท่านให้บวกดอกเบี้ยเข้าด้วยคิดตั้งแต่วันที่ได้รับไว้

ส่วนที่เป็นการงานอันได้กระทำให้และเป็นการยอมให้ใช้ทรัพย์สินนั้นการที่จะชดใช้คืนท่านให้ทำได้ด้วยใช้เงินตามควรค่าแห่งการนั้นๆ หรือถ้าในสัญญามีกำหนดว่าให้ใช้เงินตอบแทนก็ให้ใช้ตามนั้น

การใช้สิทธิ...

การใช้สิทธิเลิกสัญญา นั้นหากกระทบกระทั่งถึงสิทธิ

เรียกร้องค่าเสียหายไม่

ตัวอย่าง เอกชนจะมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้หรือไม่ ทั้งนี้

ปรากฏตามแนวคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด อ. ๓๑๔/๒๕๕๔ ผู้ฟ้องคดีได้รับจ้างผู้ถูกฟ้องคดีชุดเจาะบ่อน้ำบาดาล และติดตั้งเครื่องสูบน้ำซัมเมอร์ซีบีล โดยผู้ฟ้องคดีได้เริ่มทำงานชุดเจาะบ่อน้ำบาดาลที่รับจ้างตามสัญญาจนถึง ความลึกมีชั้นให้น้ำจืดและมีปริมาณน้ำเพียงพอ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดี (อบต.) ก็ได้ตกลงรับงานดังกล่าวแล้ว แต่เมื่อผู้ฟ้อง คดีได้เสนอเปลี่ยนแปลงแก้ไขรูปแบบบ่อ ผู้ฟ้องคดีไม่ยินยอมโดยเห็นว่าไม่เป็นไปตามสัญญา ผู้ฟ้องคดีจะต้อง ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อสัญญาต่อไป ต่อมาผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือแจ้งผู้ถูกฟ้องคดีว่าผู้ฟ้องคดีได้รับแจ้งจาก ทส. จังหวัด ให้ย้ายเครื่องชุดเจาะบ่อน้ำบาดาลออกจากพื้นที่ เนื่องจากไม่ได้ทำการยื่นขออนุญาตชุดเจาะจากกรมทรัพยากร น้ำบาดาล เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐ และมีหนังสือแจ้งเพิ่มเติมว่า ผู้ฟ้องคดีจะ ชุดเจาะบ่อน้ำบาดาลก็ต่อเมื่อผู้ถูกฟ้องคดีได้ขออนุญาตเจาะน้ำบาดาลอย่างถูกต้อง และขอให้ขยายระยะเวลา ๔๕ วัน และขอเปลี่ยนแปลงรูปแบบบ่อ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือยืนยันให้ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติตามสัญญา ต่อมาผู้ฟ้องคดี ได้มีหนังสือแจ้งบอกเลิกสัญญาโดยอ้างว่าผู้ถูกฟ้องคดีไม่สามารถแสดงใบอนุญาตให้ชุดเจาะบ่อน้ำบาดาลตามสัญญาจ้าง และให้ชุดใช้ค่าแรงงานและค่าดำเนินการ รวมทั้งคืนหนังสือค้ำประกัน เห็นว่า เมื่อสัญญาจ้างไม่มีข้อกำหนดให้ผู้ฟ้อง คดีซึ่งเป็นผู้รับจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญา และการบอกเลิกสัญญาของฝ่ายรับจ้างไม่อาจอ้างบทบัญญัติมาตรา ๓๘๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ เนื่องจากหลักกฎหมายทั่วไปเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองกำหนดให้ฝ่าย ปกครองมีสิทธิบอกเลิกสัญญาฝ่ายเดียว ดังนั้น การกล่าวอ้างเหตุที่จะไม่ดำเนินการชุดเจาะบ่อน้ำบาดาลตามสัญญา จ้าง เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีไม่สามารถแสดงใบอนุญาตให้ชุดเจาะน้ำบาดาลตามสัญญาจ้าง จึงไม่ชอบด้วยข้อกำหนด ในสัญญาและหลักกฎหมายทั่วไปเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง เมื่อผู้ฟ้องคดีประกอบกิจการเกี่ยวกับการชุดเจาะบ่อ น้ำบาดาลมานาน ย่อมที่จะต้องเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การชุดเจาะน้ำบาดาลเป็นอย่างดี หากจะกล่าวอ้างเหตุที่ ผู้ฟ้องคดียังไม่ได้รับใบอนุญาตให้ชุดเจาะน้ำบาดาล เพื่อไม่ปฏิบัติตามสัญญาย่อมกล่าวอ้างได้เสียตั้งแต่ต้นก่อนเข้า ทำสัญญาหรือปฏิบัติเสร็จที่จะเข้าทำสัญญากับผู้ถูกฟ้องคดีตั้งแต่ต้น การกล่าวอ้างว่าสัญญาที่พิพาทเป็นโมฆะเนื่องจาก เห็นว่าเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายก็ไม่อาจกล่าวอ้างได้ เนื่องจากเป็นกรณีที่สามารถแก้ไขให้ถูกต้องโดยการ ยื่นขอรับใบอนุญาตจากผู้มีอำนาจได้ จึงไม่อาจถือเป็นเหตุที่จะไม่ปฏิบัติตามสัญญาและบอกเลิกสัญญาของผู้ฟ้อง คดีได้ และการที่ผู้ถูกฟ้องคดีฟ้องแย้งเรียกค่าเสียหายจากผู้ฟ้องคดีไม่อาจถือได้ว่าเป็นการเลิกสัญญา เพราะการเลิก สัญญาจะต้องเป็นการแสดงเจตนาโดยชัดแจ้งต่ออีกฝ่ายหนึ่งโดยตรง การฟ้องแย้งเป็นเพียงการใช้สิทธิทางศาลเท่านั้น เมื่อผู้ฟ้องคดีบอกเลิกสัญญาดังกล่าวแก่ผู้ถูกฟ้องคดีโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมายและข้อกำหนดในสัญญา ข้อกล่าวอ้าง ต่างๆ ไม่อาจกล่าวอ้างเพื่อเป็นเหตุบอกเลิกสัญญาได้ และเมื่อผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้ให้ความยินยอมในการบอกเลิกสัญญา หรือไม่มีเหตุสุดวิสัยที่จะต้องปฏิบัติตามสัญญา หรือมีกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีบอกเลิกสัญญา หรือศาลมีคำพิพากษา หรือคำสั่งให้เลิกสัญญา อันจะมีผลทำให้สัญญาเลิกกัน ผู้ฟ้องคดีจึงต้องปฏิบัติตามสัญญาจ้างต่อไป

ดังนั้น...

ดังนั้น สัญญาทางปกครองจึงมีลักษณะเป็นสัญญาให้ เอกสิทธิฝ่ายปกครองในการบอกเลิกสัญญาแต่เพียงฝ่ายเดียว ไม่ได้ให้สิทธิแก่เอกชนในการบอกเลิกสัญญาได้ เอกชน ยังคงต้องผูกพันให้ต้องปฏิบัติตามสัญญาอยู่ แต่ทั้งนี้เอกชนอาจมีสิทธิเรียกค่าเสียหายที่เพิ่มขึ้นจากการที่ต้องปฏิบัติตามสัญญาได้แม้จะไม่ได้ระบุไว้ในข้อกำหนดในสัญญาก็ตาม

อนึ่ง มีข้อสังเกตเกี่ยวกับกรณีที่คู่สัญญาจะบอกเลิกสัญญาทางปกครอง ว่าในระบบกฎหมายไทยแม้ว่าจะไม่ได้มีกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่ใช้บังคับกับสัญญาทางปกครองเป็นการเฉพาะ แต่แนวความคิดโดยรวมทั้งหลักกฎหมายทั่วไปที่เกี่ยวกับสัญญาทางปกครองต่างก็อยู่บนพื้นฐานของระบบกฎหมายมหาชน ซึ่งมุ่งเน้นการดำเนินการของฝ่ายปกครองที่มีภาระหน้าที่ในการดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ดังนั้น ฝ่ายปกครองจึงต้องมีอำนาจเหนือกว่าเอกชน เพื่อให้การจัดทำบริการสาธารณะของรับบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

เนื่องจากสัญญาทางปกครองเป็นเครื่องมือประเภทหนึ่งของฝ่ายปกครองในการดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะ ซึ่งในการปฏิบัติตามสัญญาเพื่อจัดทำบริการสาธารณะให้มีประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องคำนึงถึงหลักสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ (๑) หลักว่าด้วยความเสมอภาคของผู้ใช้บริการสาธารณะ (๒) หลักว่าด้วยความต่อเนื่องของการบริการสาธารณะ และ (๓) หลักว่าด้วยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้เพื่อให้เหมาะสมต่อเหตุการณ์และตอบสนองความต้องการของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ ทั้งนี้ ด้วยหลักบริการสาธารณะทั้งสามประการดังกล่าว การปฏิบัติตามสัญญาทางปกครองจึงต้องเป็นสัญญาที่มีลักษณะการให้ เอกสิทธิแก่ฝ่ายปกครองสามารถใช้อำนาจเหนือกว่าฝ่ายเอกชนได้ เช่น สิทธิการแก้ไขสัญญาฝ่ายเดียว สิทธิการบอกเลิกสัญญาฝ่ายเดียวของฝ่ายปกครอง เป็นต้น

ดังนั้น เมื่อสัญญาทางปกครองได้จัดทำขึ้นระหว่างฝ่ายปกครองกับเอกชนแล้ว โดยเป็นสัญญาที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดทำบริการสาธารณะให้บรรลุผล สัญญาดังกล่าว จึงไม่ใช่สัญญาแย้งสัญญาทั่วไประหว่างเอกชนกับเอกชนซึ่งปฏิบัติต่อกันบนหลักความเท่าเทียมแห่งการแสดงเจตนาได้ แม้ว่าสัญญาทางปกครองจะกำหนดให้นำหลักการตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาบังคับใช้ได้ โดยอนุโลม แต่ก็ต้องเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักการในการจัดทำบริการสาธารณะอันเป็นหลักการสำคัญของกฎหมายมหาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการให้สิทธิบอกเลิกสัญญานั้น ย่อมคำนึงถึงความสำคัญกับภาระหน้าที่ของฝ่ายปกครองในการจัดทำบริการสาธารณะให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องเพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนเป็นหลัก และการคุ้มครองประโยชน์ของมหาชนหรือประโยชน์ส่วนรวมในการปฏิบัติตามสัญญาทางปกครองจะต้องอยู่เหนือประโยชน์ของปัจเจกชนเสมอ ฉะนั้น หากให้สิทธิแก่เอกชนในการบอกเลิกสัญญาทางปกครองได้ก็อาจจะส่งผลให้การจัดทำบริการสาธารณะจำต้องหยุดชะงักไม่บรรลุวัตถุประสงค์ได้ จึงมีแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองว่าไม่ควรกำหนดให้สิทธิแก่เอกชนในการบอกเลิกสัญญา แต่อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่ากรณีที่เอกชนจะบอกเลิกสัญญากับฝ่ายปกครองได้อาจจะต้องร้องขอต่อศาลปกครองเพื่อให้เพิกถอนสัญญาต่อไป

ตัวอย่าง...

ตัวอย่าง คดีหมายเลขแดง ที่ อ. ๔๙๑/๒๕๖๔ ฟ้องขอให้ศาลบังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติตามสัญญา หากไม่อาจบังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติตามสัญญาจ้างบริการระบบเกมสลาโก้ ขอให้เอาการฟ้องคดีนี้เป็นการแสดงเจตนาในการบอกเลิกสัญญา โดยขอให้เพิกถอนหรือให้เลิกจ้างบริการระบบเกมสลาโก้ และให้ผู้ถูกฟ้องคดีชำระค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี ซึ่งจากข้อเท็จจริงเป็นพฤติการณ์ที่มีเหตุอันสมควรที่ศาลจะพิพากษาให้สัญญาเลิกกันตามคำขอของผู้ฟ้องคดี โดยให้มีผลนับแต่วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาล ดังนั้น การที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษาให้สัญญาเลิกกันด้วยเหตุที่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ดำเนินการตามสัญญาและผู้ถูกฟ้องคดีเป็นฝ่ายเลิกสัญญาจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว ที่ผู้ถูกฟ้องคดีอุทธรณ์ว่าศาลปกครองชั้นต้นไม่อาจวินิจฉัยให้ผู้ฟ้องคดีบอกเลิกสัญญากับผู้ถูกฟ้องคดีได้จึงฟังไม่ขึ้น เมื่อสัญญาเลิกกันแล้วแม้ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เฉพาะถึงผลของการเลิกสัญญา ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้สัญญาเลิกกันก็ตาม ก็อาจนำหลักเกณฑ์เรื่องผลของการเลิกสัญญาตามมาตรา ๓๙๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับได้ ในฐานะที่เป็นบทกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่ง โดยวรรคหนึ่งของมาตราดังกล่าว บัญญัติว่า เมื่อคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาแล้วคู่สัญญาแต่ละฝ่ายจำเป็นต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งได้กลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิม แต่ทั้งนี้จะเป็นที่เสื่อมเสียแก่สิทธิของบุคคลภายนอกหาได้ไม่ และวรรคสาม บัญญัติว่า ส่วนที่เป็นการงานอันได้กระทำให้และเป็นการยอมให้ใช้ทรัพย์สิน การที่จะชดใช้คืนท่านให้ทำได้ด้วยใช้เงินตามควรค่าแห่งการนั้นๆ หรือถ้าในสัญญาที่กำหนดว่าให้ใช้เงินตอบแทนก็ให้ใช้ตามนั้น และวรรคสี่ บัญญัติว่า การใช้สิทธิเลิกสัญญานั้นหากกระทบกระทั่งถึงสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายไม่ ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีจึงจำเป็นต้องให้ผู้ฟ้องคดีกลับคืนสู่ฐานะดังเดิม และต้องชดใช้ค่าแห่งการงานอันได้กระทำให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีตามควรค่าแห่งการงาน รวมตลอดถึงค่าเสียหายอันเนื่องจากการผิดสัญญาให้แก่ผู้ฟ้องคดี คดีนี้จึงมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยต่อไปว่า ผู้ถูกฟ้องคดีต้องชดใช้ค่าแห่งการงานและค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีเพียงใด โดยศาลปกครองสูงสุดพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีชำระเงินจำนวน ๑,๖๕๔,๖๐๔,๖๒๗.๕๔ บาทแก่ผู้ฟ้องคดี พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับถัดจากวันฟ้องจนถึงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๔ และชำระดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๓ ต่อปี หรืออัตราดอกเบี้ยใหม่ที่กระทรวงการคลังปรับเปลี่ยนโดยตราพระราชกฤษฎีกา บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละ ๒ ต่อปี นับตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๔ จนกว่าจะชำระเสร็จสิ้น ทั้งนี้ ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษา และคืนค่าธรรมเนียมศาลทั้งสองชั้นศาลบางส่วนตามส่วนแห่งการชนะคดีแก่ผู้ฟ้อง

ตัวอย่าง ผลของการบอกเลิกสัญญา ตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๖๐/๒๕๔๘ (ป) คู่สัญญาแต่ละฝ่ายกลับคืนสู่ฐานะที่เป็นอยู่เดิมก่อนที่ทั้งสองฝ่ายจะตกลงทำสัญญาไม่กระทบสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายของคู่สัญญาแต่ละฝ่าย คู่สัญญาไม่มีสิทธิตามสัญญาที่จะเรียกเบี้ยปรับตามสัญญาได้อีก กรณีถือได้ว่าประสงค์เรียกร้องเอาเบี้ยปรับ ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งแห่งค่าเสียหายที่มีสิทธิตาม มาตรา ๓๙๑ วรรคสี่ ประกอบมาตรา ๓๘๐ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ตัวอย่าง...

ตัวอย่าง การบอกเลิกสัญญาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย คู่สัญญาอีกฝ่ายมีสิทธิเรียกให้ชดใช้ค่าเสียหายได้ ตามแนวคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง ที่ อ ๗๓๓/๒๕๕๔ การที่ผู้ฟ้องคดีไม่สามารถก่อสร้างสะพาน คสล. มิได้เกิดจากความผิดของผู้ฟ้องคดีแต่เกิดจากความบกพร่องของ อบต. ผู้ถูกฟ้องคดีที่มีได้พิจารณาตรวจสอบแบบการใช้ฐานรากที่เหมาะสมกับสถานที่ก่อสร้างก่อนดำเนินการสอบราคาจ้าง และตามที่มีหนังสือขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญา ผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญากับผู้ถูกฟ้องคดีตามมาตรา ๓๘๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าการบอกเลิกสัญญาของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นเรื่องที่มีเหตุพิเศษหรือมีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ การบอกเลิกสัญญาของผู้ถูกฟ้องคดีจึงเป็นการบอกเลิกสัญญาโดยไม่มีเหตุอันอ้างกฎหมายได้ เมื่อการบอกเลิกสัญญาของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายผู้ถูกฟ้องคดีจึงต้องรับผิดชอบความเสียหายตามปกติที่เกิดขึ้นแก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดจึงพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี ๑๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ย

(๒.๔) ศาลสั่งให้เลิกสัญญา

ข้อสังเกตการบอกเลิกสัญญานั้นเอกชนฟ้องขอให้ศาลสั่งให้สัญญาเลิกกันได้หรือไม่

ตัวอย่าง ตามแนวคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง ที่ อ ๔๙๑/๒๕๖๔ ฟ้องขอให้ศาลบังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติตามสัญญา หากไม่อาจบังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติตามสัญญา จ้างบริการระบบเกมสลากระยะยาวได้ขอถือเอาการฟ้องคดีนี้เป็นการแสดงเจตนาในการเลิกสัญญาโดยขอให้เพิกถอนหรือให้เลิกสัญญาจ้างบริการระบบเกมสลากระยะยาว และให้ผู้ถูกฟ้องคดีชำระค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีจากข้อเท็จจริงเป็นพฤติการณ์ที่มีเหตุอันสมควรที่ศาลจะพิพากษาให้สัญญาเลิกกันตามคำขอของผู้ฟ้องคดีโดยให้มีผลนับแต่วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาล ดังนั้น การที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษาให้สัญญาเลิกกันด้วยเหตุที่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ดำเนินการตามสัญญา และผู้ถูกฟ้องคดีเป็นฝ่ายผิดสัญญาจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว ที่ผู้ถูกฟ้องคดีอุทธรณ์ว่าศาลปกครองชั้นต้น ไม่อาจวินิจฉัยให้ผู้ฟ้องคดีบอกเลิกสัญญากับผู้ถูกฟ้องคดีได้จึงฟังไม่ขึ้น เมื่อสัญญาเลิกกันแล้ว แม้ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะถึงผลการเลิกสัญญาในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้สัญญาเลิกกันก็ตามก็นำหลักเกณฑ์เรื่องผลของการเลิกสัญญาตามมาตรา ๓๙๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับได้ในฐานะที่เป็นบทกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งด้วยวรรคหนึ่งของมาตราดังกล่าวบัญญัติว่าเมื่อคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้ใช้สิทธิเลิกสัญญาแล้วคู่สัญญาแต่ละฝ่ายจำเป็นต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งได้กลับคืนสู่ฐานะเดิมดังที่เป็นอยู่ แต่ทั้งนี้ จะให้เป็นที่เสื่อมเสียแก่สิทธิบุคคลภายนอกหาได้ไม่วรรคสามบัญญัติว่าส่วนที่เป็นการทำงานอันได้กระทำให้และเป็นการยอมให้ใช้ทรัพย์สินนั้นการที่จะชดใช้คืนท่านให้ทำได้ด้วยการใช้เงินตามสมควรแห่งการนั้น วรรคสี่บัญญัติว่าการใช้สิทธิสัญญานั้นหากกระทบกระทั่งถึงสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายไม่ดังนั้นผู้ถูกฟ้องคดีจึงจำเป็นต้องให้ผู้ฟ้องคดีกลับคืนสู่ฐานะเดิมและต้องชดใช้ค่าการทำงานอันได้กระทำให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีตามสมควรแห่งการงานรวมตลอดถึงค่าเสียหายอันเนื่องจากการผิดสัญญาให้แก่ผู้ฟ้องคดีคดีนี้จึงมีประเด็นต้องวินิจฉัยต่อไปว่าผู้ถูกฟ้องคดีต้องชดใช้ค่าแห่งการงานและค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีเพียงใดพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีชำระเงินจำนวน ๑,๖๕๔,๖๐๔,๖๒๗.๕๔ บาท แก่ผู้ฟ้องคดีพร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปีนับถัดจากวันฟ้องจนถึงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๔ และชำระดอกเบี้ย...

ดอกเบ็ญในอัตราร้อยละ ๓ ต่อปี หรืออัตราดอกเบ็ญใหม่ที่กระทรวงการคลังปรับเปลี่ยนโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาบวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละ ๒ ต่อปีนับตั้งแต่วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๔ จนกว่าจะชำระเสร็จสิ้นทั้งนี้ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาและคืนค่าธรรมเนียมศาลทั้ง ๒ ชั้น ๓ บางส่วนตามส่วนแห่งการชนะคดีให้แก่ผู้ฟ้องคดี

๒.๓.๓ การขยายสัญญาในกรณีที่เมื่อได้มีการแจ้งอนุมัติให้ขยายสัญญาแล้วยกเลิกได้หรือไม่

ตัวอย่าง คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๖๘๔/๒๕๕๕ ผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้มีอำนาจตามระเบียบฯ และข้อ ๒๐ ของสัญญาจ้าง ได้พิจารณาอนุมัติขยายระยะเวลาการก่อสร้างให้ ๔๕ วัน เพราะเหตุฝนตกหนัก จึงเท่ากับว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ตรวจสอบแล้วว่าหนังสือของผู้ฟ้องคดีที่ขอขยายระยะเวลายื่นถูกต้องภายในกำหนดระยะเวลา และเห็นว่าเหตุฝนตกหนักที่ทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่สามารถทำงานต่อไปได้ เป็นเหตุสุวิสัย จึงถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ใช้ดุลพินิจในการพิจารณาโดยชอบด้วยกฎหมาย

หนังสือของผู้ถูกฟ้องคดี ลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ซึ่งแจ้งการอนุมัติขยายระยะเวลาการก่อสร้าง เป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสนองไปยังผู้ถูกฟ้องคดีแล้ว ทำให้มีผลเป็นการแก้ไขระยะเวลาการก่อสร้างตามสัญญาเดิมขึ้นมาใหม่ตามมาตรา ๓๖๑ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งบัญญัติว่าอันสัญญาระหว่างบุคคลซึ่งอยู่ห่างกัน โดยระยะทางนั้นย่อมเกิดเป็นสัญญาขึ้นแต่เวลาเมื่อคำบอกกล่าวสนองไปถึงผู้เสนอ ทั้งไม่ปรากฏว่าการแสดงเจตนาอนุมัติขยายระยะเวลาการก่อสร้างของผู้ถูกฟ้องคดีเกิดจากการสำคัญผิดในสาระสำคัญในสาระสำคัญแห่งนิติกรรมหรือเกิดจากกลฉ้อฉลและหรือเหตุอื่นใด อันจะส่งผลให้การแสดงเจตนาเป็นโมฆะหรือโมฆียะหรือเสียไปด้วยเหตุใด

ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีย่อมต้องผูกพันต่อการแสดงเจตนา จึงไม่อาจยกเลิกการอนุมัติขยายระยะเวลาการก่อสร้างให้ผู้ฟ้องคดีตามหนังสือเมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ได้เพียงฝ่ายเดียว โดยผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ยินยอมด้วย การที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีหนังสือยกเลิกโดยอาศัยอำนาจตามข้อ ๒๐ วรรคสอง ของสัญญาจ้างจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง จึงต้องผูกพันตามหนังสือลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ที่อนุมัติให้ผู้ถูกฟ้องคดีขยายระยะเวลาการก่อสร้างออกไปอีก ๔๕ วัน จนถึงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ต่อไปตามเดิม

เมื่อผู้ฟ้องคดีทำงานแล้วเสร็จและส่งมอบงานในวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๘ จึงเป็นกรณีที่ทำงานล่าช้าเกินกำหนดตามสัญญาเป็นเวลา ๒๐ วันเท่านั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีปรับผู้ฟ้องคดีเป็นเวลา ๖๔ วัน วันละ ๑๓,๐๐๐ บาท เป็นเงินจำนวน ๘๓๒,๐๐๐ บาท จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย และต้องชำระค่าจ้างส่วนที่เหลือจากการหักค่าปรับให้แก่ผู้ฟ้องคดีเป็นจำนวน ๕๗๒,๐๐๐ บาท หนี้ดังกล่าวถึงกำหนดชำระแล้ว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ลูกหนี้ไม่ได้ชำระหนี้ตามสัญญาและหรือขอปฏิบัติการชำระหนี้ จึงถือว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผิดนัดชำระหนี้ตามมาตรา ๒๐๔ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งจะต้องรับชำระดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ให้ผู้ฟ้องคดีตามมาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๐๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เป็นต้นไป จนกว่าจะชำระแล้วเสร็จ การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ คืนเงินจำนวน ๕๗๒,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เป็นต้นไป จนกว่าจะชำระแล้วเสร็จแก่ผู้ถูกฟ้องคดีภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่คดีถึงที่สุดกับคืนค่าธรรมเนียมศาลแก่ผู้ฟ้องคดีตามส่วนแห่งการชนะคดีนั้น ชอบแล้ว

ดังนั้น...

ดังนั้น จากที่กล่าวมาในข้างต้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าในส่วนของคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองนั้น เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลในการพิจารณาตรวจคำฟ้องว่าจะรับไว้พิจารณาหรือไม่ โดยพิจารณาใน ๒ ประเด็น ได้แก่ คดีอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองหรือไม่ และการฟ้องคดีเป็นไปตามเงื่อนไขการฟ้องคดีหรือไม่ ซึ่งเป็นหน้าที่ของศาลปกครองจะต้องเป็นผู้ตรวจสอบและวินิจฉัยว่าการยื่นฟ้องดังกล่าวเป็นคดีที่ศาลปกครองสามารถวินิจฉัยได้หรือไม่ และนอกจากนี้ในหัวข้อการบรรยายดังกล่าวจะยกตัวอย่างการสมมนาในรูปแบบการยกตัวอย่างของคดีสัญญาทางปกครองที่ศาลปกครองได้วางหลักกฎหมายปกครองผ่านตัวอย่างแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองไว้บางส่วนที่เห็นว่าเกี่ยวข้องกับหลักการโดยทั่วไปของกฎหมายปกครองก่อน เพื่อให้ผู้ร่วมอบรมสามารถเห็นภาพรวมของหลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองได้มากยิ่งขึ้น

อนึ่ง เนื่องจากในหลายกรณีแล้วเห็นได้ว่าประเทศไทย ยังมีความสับสนเกี่ยวกับหลักกฎหมายปกครองอยู่ จึงเห็นว่าเป็นเรื่องที่น่ากฎหมายจะต้องศึกษาทำความเข้าใจเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักกฎหมายดังกล่าว ทั้งในแง่ของบทบัญญัติในกฎหมาย บทความเชิงวิชาการ และแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครอง เพื่อจะสร้างแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

๓. ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม

ต่อตนเอง ได้แก่ ได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายปกครองในหัวข้อของสัญญาทางปกครองและการอนุญาตตุลาการ จากการบรรยายตามข้อกฎหมายและการยกตัวอย่างตามแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองที่ได้วางบรรทัดฐานจากคดีปกครองไว้ ทำให้ได้ทราบความหมายของสัญญาทางปกครอง และความสำคัญของการใช้สัญญาเป็นเครื่องมือทางกฎหมายในการดำเนินงานของรัฐ เพื่อให้รัฐสามารถจัดทําบริการสาธารณะ ให้บรรลุผล ทำให้สามารถใช้ความรู้ที่ได้รับเป็นแนวทางสำหรับยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ และการปฏิบัติราชการที่ดีให้แก่หน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ต่อหน่วยงาน ได้แก่ ด้วยขอเนตของหน้าที่ในการปฏิบัติงานของผู้ฝึกอบรมมีความเกี่ยวข้องกับการตอบข้อหารือในแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐภายในและนอกหน่วยงาน ดังนั้น เนื้อหาที่ได้รับจากการอบรมเข้าอบรมให้ได้รับรู้และรับทราบ จะใช้สำหรับยึดถือเป็นหลักในการปฏิบัติราชการที่ดีสำหรับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในฐานะฝ่ายปกครองต้องถือปฏิบัติเป็นแนวทางในการบริหารสัญญาเพื่อมิให้เกิดข้อพิพาทในสัญญาขึ้น ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับกฎหมายปกครองในเรื่องเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ในการนำไปปรับใช้ในการทำงานสนับสนุนทางวิชาการ เพื่อเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามที่องค์กรและหน่วยงานคาดหวังได้ไม่มากนัก

๔. แนวทาง...

๔. แนวทางในการนำความรู้ ทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรมครั้งนี้ ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงาน มีดังนี้ สามารถนำหลักการที่ได้รับจากการอบรมจากวิทยากรผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการบังคับใช้กฎหมายปกครองเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองและการอนุญาตตุลาการ ไปปรับใช้ในการสนับสนุนงานด้านวิชาการในการตอบข้อหาหรือ/ข้อซักถามให้แก่ภายในหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(ลงชื่อ) อธิษฐา กุสิน้อยปริตร ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

(นางสาววิรัชฎา กุสิน้อยปริตร)

ตำแหน่ง นิติกรปฏิบัติกร

ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา

ข้าพเจ้าขอชื่นชม นางสาววิรัชฎา กุสิน้อยปริตร ผู้เข้ารับการฝึกอบรมในครั้งนี้ ที่ได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการบังคับใช้กฎหมายปกครองเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองและการอนุญาตตุลาการ ซึ่งสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปรับใช้ในการสนับสนุนงานด้านวิชาการในการตอบข้อหาหรือ/ข้อซักถามให้แก่ภายในหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

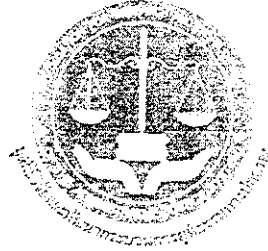
(ลงชื่อ) นายวีรจรรย์ เสนอสกุล

(...ทำหน้าที่ผู้อำนวยการกลุ่มนิติกร)

ตำแหน่ง.....

10 ธค ๖๒

หมายเหตุ แนบสำเนาประกาศนียบัตร หนังสือสำคัญ หรือหนังสือรับรองการเข้ารับการฝึกอบรมและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม/สัมมนา ไปกับรายงานฉบับนี้ด้วย

มูลนิธิวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครอง
วุฒิบัตรฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

นางสาววิรัตน์ภูษิต ภูสีน้อขยปริตร

ได้เข้ารับการอบรม

หลักสูตร กฎหมายปกครองเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง และ อนุญาโตตุลาการในสัญญาทางปกครอง

ระหว่างวันพฤหัสบดีที่ ๗ - วันศุกร์ที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕

ให้ไว้ ณ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕

ของประสบการณ์ ความเจริญ และความสำเร็งตลอดไป

(นายไพฑูย์ เสียงทอง)

ประธานกรรมการมูลนิธิวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครอง

ผ่านมาถูกต้อง

วิรัตน์ภูษิต ภูสีน้อขยปริตร

(นางสาววิรัตน์ภูษิต ภูสีน้อขยปริตร)

พิธีกรปฏิบัติการ